

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Petr Holubička

**Trestná činnost související se zneužíváním
návykových látek**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Mgr. Jiří Herczeg, Ph.D.

Katedra: trestního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 6. listopadu 2012

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 6. listopadu 2012

Podpis

Poděkování:

Rád bych tímto poděkoval panu doc. JUDr. Mgr. Jiřímu Herczegovi, Ph.D. za vedení mé diplomové práce.

Obsah:

Úvod.....	1
1. Historický vývoj právní úpravy	3
1.1 Rakousko-Uhersko	3
1.2 První republika.....	4
1.2.1 Opiový zákon	5
1.2 Období po 2. světové válce	6
1.4 Období účinnosti zákona č. 140/1961 Sb.	7
1.4.1 Mezinárodní smlouvy z let 1961 a 1971	7
1.4.2 Původní znění trestního zákona č. 140/1961 Sb.	8
1.4.3 Další právní předpisy	8
1.4.4 Novelizace zákonem č. 175/1990 Sb.	10
1.4.5 Novelizace zákonem č. 112/1998 Sb.	11
1.4.6 Zákon č. 167/1998 Sb. o návykových látkách	12
1.4.7 Novelizace zákonem č. 134/2002 Sb.	13
1.5 Nový trestní zákoník	13
1.5.1 Obecně o novém trestním zákoníku.....	13
1.5.2 „Drogové“ trestné činy	14
2 § 283 Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy.....	16
2.1 Základní skutková podstata	16
2.2 Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby	18
2.2.1 Ochrana dětí	19
2.2.2 Rozsah spáchání.....	20
2.2.3 Ostatní přitěžující okolnosti	23
2.3 Příprava	24
2.4 Nové syntetické drogy	25
3. § 284 Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu.....	28
3.1.1 Měkké a tvrdé OPL.....	28
3.1.2 Množství větší než malé	29
3.1.3 Ostatní znaky základních skutkových podstat	31
3.1.4 Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby	32
4. § 285 Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku	33
4.1 Skutkové podstaty	33
4.1.1 Nedovolené pěstování rostlin obsahující OPL v předchozí právní úpravě....	33
4.1.2 Vztah k trestným činům podle § 283 a § 286	34
4.1.3 Houby a jiné rostliny.....	35
4.1.4 Množství větší než malé	36
4.1.5 Skutkové podstaty v porovnání s § 284.....	38
4.2 Konopí	39
4.2.1 Konopí obecně	39
4.2.2 Užívání konopí.....	41
4.2.3 Konopí jako lék.....	41
4.3 Problematika growshopů	44
4.3.1 Obecně o growshopech.....	44
4.3.2 Sortiment.....	44

4.3.3 Growshopy a trestní zákoník	45
5. § 286 Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu.....	48
5.1.1 Základní skutková podstata	48
5.1.2 Vztah k trestnému činu podle § 283	49
5.1.3 Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby	49
6. § 287 Šíření toxikomanie	51
6.1.1 Základní skutková podstata	51
6.1.2 Návyková látka	52
6.1.3 Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby	54
7. Trestné činy související s užíváním návykových látek.....	55
7.1 Úvod.....	55
7.2 § 360 Opilství.....	55
7.2.1 Actio libera in causa a nepřičetnost	56
7.2.2 Obecně o trestném činu opilství.....	57
7.2.3 Skutková podstata	58
7.2.4 Sankce	59
7.3 § 274 Ohrožení pod vlivem návykové látky	60
7.3.1 Skutková podstata	60
7.3.2 Ohrožení pod vlivem návykové látky u řidiče motorového vozidla.....	62
Závěr	64
Seznam zkratk	66
Použitá literatura	67
Resumé / Summary	72
Klíčová slova	73

Úvod

Návykové látky jsou všude kolem nás, a to nejen ty legální. Vždyť s konopím má nějaké zkušenosti významná část obyvatel naší země a není nikterak výjimečné se s ním setkat v běžném provozu na ulici, přičemž například v Praze rozhodně nejsou nijak neobvyklá ani pouliční setkání s osobami užívajícími i jiné omamné nebo psychotropní látky. Návykové látky mají z řady úhlů pohledu také významný prostor v médiích. Domnívám se, že problematika návykových látek i jejich zneužívání je stále velmi aktuální.

Šíře tohoto tématu je obrovská. V souvislosti s aktuální methylalkoholovou kauzou by mohlo být zajímavé věnovat se nelegální výrobě alkoholu. Bylo by možné psát také o především majetkové trestné činnosti páchané uživateli návykových látek s cílem zajistit financování své závislosti nebo o trestné činnosti páchané na těchto uživatelích (vydírání, kuplířství, atd.). Po dohodě s vedoucím diplomové práce jsem však tuto práci primárně věnoval takzvaným „drogovým“ trestným činům, a to s výrazným zaměřením na jejich hmotněprávní úpravu v České republice. V této práci se tak nad nezbytnou míru nezabývám dělením nebo vlastnostmi „drog“, ani procesněprávními, kriminologickými nebo kriminalistickými otázkami.

První kapitola se týká historického vývoje právní úpravy „drogových“ trestných činů, protože současná právní úprava z úprav předchozích v mnohém čerpá. Naše země je v této oblasti dodnes vázána několika mezinárodními smlouvami, jejichž postupnému promítání do našeho právního řádu se v této kapitole věnuji také. Její závěr pak patří stále účinnému zákonu o návykových látkách č. 167/1998 Sb. a zejména některým obecným informacím o novém trestním zákoníku č. 40/2009 Sb. (dále jako „TZ“).

Meritum této práce je obsaženo v kapitolách 2. – 6., v nichž se za použití komentářů k trestnímu zákoníku, odborných článků a zejména soudní judikatury podrobně zabývám hmotněprávní úpravou jednotlivých „drogových“ trestných činů. Souvisejícím aktuálním otázkám, jako například novým syntetickým drogám nebo growshopům se věnuji vždy u toho trestného činu, k němuž mají nejbližší, přičemž v těchto případech jsem jako doplňující zdroj informací hojně využíval též další zdroje, jako zejména internetové zpravodajské servery.

Závěr této práce jsem pak již poněkud stručněji věnoval „drogovým“ trestným činům velmi blízké kategorii, a to trestným činům souvisejícím s užíváním návykových látek. Zejména pak trestným činům opilství podle § 360 TZ a ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 TZ.

Věřím, že má práce bude skromným příspěvkem k diskuzi o problematice zneužívání návykových látek.

1. Historický vývoj právní úpravy

Dějiny lidstva jsou od pradávna spojeny s užíváním návykových látek. Různé kultury užívaly a užívají jejich nejrůznější druhy. Na našem území byly v minulosti kromě alkoholu populární především halucinogeny, jako například durman obecný, rulík zlomocný nebo blín černý, ale také opium i konopí. S příchodem křesťanství bylo užívání těchto látek potlačováno. Již Břetislav I. se ve svých Dekretech z roku 1039 postavil i proti pití v krčmách a ve středověku obecně bylo nakládání s halucinogenními látkami, jako příprava lektvarů a mastí, postihováno jako projev čarodějnictví. S rozvojem lékařství začaly být od 16. století podrobněji zkoumány i omamné látky (dále jako „OL“), které díky vědeckotechnickému pokroku v oblasti techniky výroby a zpracování začaly být s postupem doby více využívány, a to nejen pro lékařské účely a výrobu jedů, ale také pro dosažení psychických i fyzických požitků.¹

1.1 Rakousko-Uhersko

Prvním novodobým právním předpisem platným na našem území a upravujícím návykové látky byl ze Zákoníku o zločinech a těžkých policejních přestupcích z roku 1803 do značné míry vycházející zákon č. 117/1852 ř. z. o zločinech, přečinech a přestupcích.² Tento zákon poměrně nízkými tresty postihoval především nelegální distribuci OL. Mezi konkrétními skutkovými podstatami byl Neoprávněný prodej léčiv vnitřních i zevnitřních (§ 354), Neopatrnost při prodeji jedu (§ 368), Nedbalost v chování a oddělení jedu (§ 368) nebo Zanedbání dohledu nad jedovatou látkou (§ 370). Přímé podání OL bylo řešeno pouze jako Užívání odvaru z makovic při dětech (§ 377) a Neoprávněné zacházení při vykuřování sírou a při užívání prostředků narkotizujících (§ 336).

Na konci 19. století došlo na našem území k nárůstu počtu uživatelů morfia, opiového derivátu původně používaného k utlumení bolesti raněných vojáků. Ještě v prvních dvou desetiletích 20. století však hospodaření s opiáty žádné právní regulaci nepodléhalo a onemocnění morfinismem bylo chápáno pouze jako tragédie jednotlivce

---

¹ NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vydání. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1997. s. 50.

² MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. 3. přepracované vydání. Praha: Linde, 2003. s. 284.

a jeho blízkých. Situace byla podobná i v jiných zemích, přičemž se samozřejmě nejednalo jen o morfium, ale také o jiné opiáty nebo kokain.³

1.2 První republika

Ačkoli byl zákon č. 11/1918 Sb. z. a n. o zřízení samostatného státu československého, přijatý a vyhlášený Národním výborem dne 28. října 1918, revolučním diskontinuitním aktem, v rámci snahy o to, aby nevzniklo právní vakuum, jím byla založena materiálně-právní kontinuita mezi právním řádem dosavadním a právním řádem nového československého státu. Zákon č. 117/1852 ř. z. tak na našem území platil nadále.⁴

Na druhé mezinárodní konferenci věnující se drogám, konané v roce 1912 v Haagu,⁵ byla přijata Mezinárodní úmluva o opiu. ČSR se její smluvní stranou stala v roce 1922 a poté přijala zákon č. 128/1923 Sb. z. a n. o provádění Mezinárodní opiové konvence ze dne 23. ledna 1912, vyhlášené pod čís. 159 Sb. z. a n. z roku 1922. Tímto zákonem byla zakázána výroba, dovoz, prodej, rozdělování, požívání i vývoz zpracovaného opia i škvárů a zbytků opia vykouřeného (§ 2) a úřednímu dozoru byla podrobena výroba, prodej, rozdělování a vývoz dalších látek jako kokain, heroin nebo morfium (§ 1). Porušení tohoto zákona však bylo trestáno pouze peněžitou pokutou do výše 20.000,- Kč, která mohla být v případě nedobytnosti přeměněna na trest odnětí svobody v trvání až tří měsíců, přičemž živnostníkům, kteří by skutkovou podstatu naplnili opakovaně, hrozila také sankce odnětí živnostenského oprávnění. Tato úprava se ukázala být nedostatečnou, což přispělo k tehdejšímu vysokému nárůstu počtu toxikomanů v ČSR, která se tak díky své centrální poloze v Evropě stala již ve 20. a 30. letech minulého století jak „nástupištěm“ pašování drog do třetích zemí, tak jejich významným odbytíštěm.⁶

---

³ NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vydání. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1997. s. 49 - 56.

⁴ GRONSKÝ, Ján. *Komentované dokumenty k ústavním dějinám Československa I*. 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova, 2005. s. 40.

⁵ První mezinárodní konference věnující se drogám, tzv. Opiová komise se konala v Šanghaji v roce 1909, avšak jejím výsledkem byly pouze nezávazné rezoluce.

⁶ NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vydání. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1997. s. 72, 73.

1.2.1 Opiový zákon

V důsledku v Ženevě v roce 1925 podepsané Mezinárodní opiové úmluvy byl zákon č. 128/1923 Sb. z. a n. drobně novelizován⁷, avšak i navzdory Úmluvě o omezení výroby a úpravě distribuce omamných látek, 1931 a Úmluvě o potlačení nezákonné dopravy nebezpečných látek, 1936 byl až v roce 1938 jako nová komplexní právní úprava drogové problematiky provádějící výše jmenované mezinárodní smlouvy přijat tzv. „opiový“ zákon č. 29/1938 Sb. z. a n., provedený nařízením vlády č. 137/1998 Sb. z. a n. Tento zákon ve svých úvodních ustanoveních rozdělil OL do čtyř skupin a podrobně vyložil potřebné pojmy jako výroba, příprava nebo zpracování.⁸ Úřední dozor nad OL zůstal zachován, a navíc byl posílen zavedením zvláštních evidenčních výkazů – tzv. „opiových“ registrů.⁹ Nový opiový zákon znamenal velkou změnu také v oblasti sankcí, neboť v rámci platného zákona č. 117/1852 ř. z. na rozdíl od zákona předchozího již neupravoval deliktní jednání jen na úrovni přestupkové.

Podle § 19 odst. 1 opiového zákona tak bylo vyrobení, příprava, zpracování, přepracování, přechovávání, prodej, uvedení do oběhu, nabídnutí, dovezení, vyvezení, provezení i zprostředkování obchodu s OL přečinem, za který mohl příslušný soud uložit pachateli peněžité trest v rozmezí od 500,- Kč do 50.000,- Kč a hrubé vězení do tří let. Navíc při spáchání ve velikém rozsahu nebo po živnostensku nebo za takových okolností, že z toho vzešlo těžké poškození těla, smrt člověka nebo nebezpečí pro život nebo zdraví lidí ve větším rozsahu, došlo takovým jednáním podle téhož ustanovení opiového zákona ke spáchání zločinu, za který mohl být pachatel potrestán peněžitým trestem až do výše 100.000,- Kč a žalářem do pěti let. Podle § 19 odst. 2 opiového zákona bylo přečinem i spolčení se ke spáchání nebo páčání činů podle odstavce 1, a především výroba, opatření sobě nebo jinému, přenechání nebo přechování nástroje nebo předmětu nepochybně určeného k neoprávněné výrobě, přípravě nebo neoprávněnému zpracování nebo přepracování OL. Za tato jednání však hrozily nižší tresty, a to tuhé vězení do jednoho měsíce a peněžité trest do 5.000,- Kč.

Opiový zákon nově umožnil vypovězení cizinců ze země a také prohlášení předmětů s přečinem či zločinem souvisejících za propadlé. Některá jeho ustanovení byla sice takřka stejného znění jako v předešlém zákoně, avšak v mnohém byl tento

⁷ Zákonem č. 135/1928 Sb. z. a n.

⁸ Opiový zákon používal termín „látky“ - § 1 odst. 2 zákona č. 29/1938 Sb. z. a n.

⁹ NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vydání. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1997. s. 74.

zákon skutečně přelomový, a dokonce lze říci, že v mnoha směrech měl blízko i k stávající právní úpravě.

1.2 Období po 2. světové válce

V roce 1950 se „drogové“ trestné činy dostaly do jednoho zákona - trestního zákoníku č. 86/1950 Sb., který problematiku OL primárně upravoval ve své zvláštní části, hlavně čtvrté mezi Trestnými činy obecně nebezpečnými, a to ve dvou paragrafech společně označených jako Nedovolená výroba a držení omamných prostředků a jedů.

Až na několik drobných odlišností tato úprava vycházela z úpravy opiového zákona, a tak kdo podle § 197 odst. 1 bez povolení vyrobil, dovezl, vyvezl, jinému opatřil nebo přechovával omamné prostředky nebo jedy, mohl být potrestán odnětím svobody až na tři roky a peněžitým trestem. V případě spáchání trestného činu ve značném rozsahu nebo výdělečně, či způsobení smrti člověka nebo těžké újmy na zdraví mnoha lidí hrozil pachateli podle § 197 odst. 2 kromě trestu peněžitého i trest odnětí svobody až na dobu pěti let. Za výrobu, opatření sobě nebo jinému nebo přechovávání předmětu určeného k nedovolené výrobě omamného prostředku nebo jedu hrozil pachateli podle § 198 tohoto zákona trest odnětí svobody, a to nově až na dva roky.

Významnou novinkou byla v § 70 tohoto zákona zakotvená možnost uložení ochranného léčení pachateli, který se oddává nadměrnému požívání alkoholických nápojů nebo omamných prostředků a dopustil se trestného činu v opilosti nebo jiném obdobném opojení. Soud v takovém případě rozhodl o odevzdání pachatele do léčebného ústavu, přičemž ochranné léčení trvalo, dokud to vyžadoval jeho účel. O propuštění pachatele rozhodoval soud.

Je zajímavé, že ačkoli bylo na základě zmocnění § 205 tohoto trestního zákona přijato i prováděcí nařízení ministerstva spravedlnosti č. 118/1950 Sb. obsahující taxativní seznam omamných prostředků a jedů, opiový zákon i jeho prováděcí nařízení zůstaly nadále účinnými, a proto ohledně nich muselo být postupováno podle principu *lex posterior derogat priori*, a to až do přijetí zákonného opatření předsednictva Národního shromáždění č. 23/1955 Sb. o jedech a látkách škodlivých zdraví, kterým byly uvedené právní předpisy zrušeny. Toto zákonné opatření rovněž v § 1 odst. 1 stanovilo, že za jedy se považují látky (přípravky), které ministerstvo zdravotnictví

v dohodě s ministerstvem vnitra a ostatními zúčastněnými ministerstvy uvede v seznamu jedů uveřejněném v úředním listu, na který pak v otázce seznamu omamných prostředků odkázalo také nařízení ministra spravedlnosti č. 54/1955 Sb., které nahradilo dosavadní nařízení ministra spravedlnosti č. 118/1950 Sb.

1.4 Období účinnosti zákona č. 140/1961 Sb.

1.4.1 Mezinárodní smlouvy z let 1961 a 1971

Dne 31. března 1961 byla v New Yorku podepsána **Jednotná úmluva o omamných látkách** (Single Convention on Narcotic Drugs, 1961), která sjednotila dřívější mezinárodní smlouvy z této oblasti a mimo jiné se také významně zaměřila na kontrolu pěstování rostlin sloužících jako surovina pro získávání omamných látek, vytvoření podmínek pro vybudování orgánů provádějících její ustanovení a na omezení výroby OL pouze na množství používané výlučně pro léčebné a omezené vědecké účely. Jednotlivé OL blíže vymezila ve čtyřech seznamech tvořících její přílohu. Komise OSN pro omamné látky¹⁰ je na základě zmocnění třetího článku této Úmluvy oprávněna tyto seznamy doplňovat. Jednotná úmluva o omamných látkách byla ČSSR s výhradami učiněnými při podpisu ratifikována dne 23. listopadu 1963 (č. 47/1965 Sb.) a podle Nožiny se stala základní osou protidrogové politiky v socialistickém Československu.¹¹

Od 60. let začal počet uživatelů drog celosvětově stoupat, s čímž úzce souvisela výroba nových návykových látek (například LSD). Jako reakce na zneužívání látek, na které se Jednotná úmluva o omamných látkách nevztahovala, podepsána zcela nová **Úmluva o psychotropních látkách, 1971** (Convention on Psychotropic Substances, 1971), která mimo jiné také zavedla Seznam psychotropních látek, ve kterém byly do čtyř skupin rozděleny amfetaminy, hypnotika a další látky ovlivňující duševní činnost a zároveň způsobující závislost. Dále byl podepsán Protokol o změnách Jednotné úmluvy o omamných látkách, 1972 (1971 Protocol Amending the Single Convention), neboli tzv. Protokol 1972. ČSSR však oba tyto dokumenty ratifikovala až v roce 1988 (č. 458/1991 Sb. a č. 62/1989 Sb.).¹²

---

¹⁰ Komise OSN pro návykové látky byla ustavena na základě Protokolu 1946, kterým byly funkce kontroly OL přeneseny do působnosti OSN.

¹¹ NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vydání. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1997. s. 119.

¹² NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vydání. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1997. s. 119.

1.4.2 Původní znění trestního zákona č. 140/1961 Sb.

Od 1. ledna 1962 nabyl účinnosti trestní zákon č. 140/1961 Sb., který ve svém původním znění upravoval ve zvláštní části, hlavě čtvrté mezi Trestnými činy obecně nebezpečnými dva „drogové“ trestné činy, souhrnně označené jako Nedovolená výroba a držení omamných prostředků a jedů. Již na první pohled je z nich zřejmé, že po stránce umístění ve struktuře zákona i použitých termínů byla tato úprava podobná té předchozí. A nový trestní zákon skutečně u „drogových“ trestných činů v úpravě skutkových podstat ani trestů mnoho významnějších změn nepřinesl.

Základní skutková podstata trestného činu podle § 187 odst. 1 tohoto zákona byla upravena obdobně jako v § 197 zákona č. 86/1950 Sb. Drobné změny nastaly v úpravě trestů. Významnějších změn se dostalo okolnostem podmiňujícím použití vyšší trestní sazby podle § 187 odst. 2. Přitěžující okolnost spáchání trestného činu výdělečně byla vypuštěna a zároveň bylo ke způsobení těžké újmy na zdraví více osob nebo smrti a získání značného prospěchu nově přiřazeno spáchání trestného činu pachatelem jako členem organizované skupiny.¹³

§ 188 tohoto zákona, upravující nakládání s předměty určenými k nedovolené výrobě OL, byl formulován obdobně jako § 198 zákona č. 86/1950 Sb. Termín „určený předmět“ byl však nahrazen termínem „způsobilý předmět“. Tento fakt sice usnadnil dokazování v trestním řízení, avšak zároveň jím došlo k nemístnému rozšíření trestní odpovědnosti. Ustanovení určené k ochraně společnosti před nelegální výrobou OP totiž mohlo být aplikováno i na osoby, které takový předmět vyrobily nebo přechovávaly například k chemickým pokusům.¹⁴

1.4.3 Další právní předpisy

Jednotná úmluva o omamných látkách se promítla zejména do prováděcích předpisů k zákonu č. 140/1961 Sb. Vládní nařízení č. 56/1967 Sb.¹⁵ o jedech a jiných látkách škodlivých zdraví nahradilo předcházející zákonné opatření předsednictva Národního shromáždění č. 23/1955 Sb. a mimo jiné upravovalo nakládání s OL a státní dohled nad nimi. Na základě tohoto nařízení a také § 195 zákona č. 140/1961 Sb.

¹³ Trest odnětí svobody byl v těchto případech stanoven v přísnějším intervalu 2-8 let.

¹⁴ TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana; ZEMAN, Petr. *Možnosti trestní justice v protidrogové politice I.: (vývojové aspekty)*. 1. vydání. Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007. s. 22.

¹⁵ Vydané na základě § 82 zákona č. 20/1966 o péči o zdraví lidu.

vydaly ministerstva zdravotnictví a spravedlnosti vyhlášku č. 57/1967 Sb., která nakládání s OL upravila podrobněji a která ve své příloze číslo 3. obsahovala seznam OL rozřazených podle nebezpečnosti do tří skupin.

Ačkoli tento seznam odpovídal Jednotné úmluvě o omamných látkách, brzy se ukázal být nedostačujícím. Odpovídajícím způsobem však doplňován nebyl. To vedlo k paradoxní situaci, kdy nakládání s drogami, které zároveň byly omamnými látkami, trestné bylo, avšak s těmi ostatními nikoli. Zvláště křiklavé to bylo v případě amfetaminu, který v uvedené příloze byl, ale jeho derivát metamfetamin (nebo-li pervitin) nikoli.¹⁶ Tento paradoxní stav byl alespoň v tomto konkrétním případě napraven zařazením metamfetaminu do uvedeného seznamu vyhláškou č. 127/1984 Sb.¹⁷ Zásadnějších změn se však seznamu OL dostalo až v roce 1988 po ratifikaci Protokolu 1972 a především Úmluvy o psychotropních látkách, 1971, když byly nařízení č. 56/1967 Sb. a vyhláška č. 57/1967 Sb. nahrazeny nařízením vlády č. 192/1988 Sb. o jedech a jiných látkách škodlivých zdraví.¹⁸ Toto nařízení kromě seznamu OL v příloze č. 3 obsahovalo zcela novou přílohu č. 4 - seznam do čtyř skupin rozřazených látek psychotropních.

V roce 1962 byl na místo zákona č. 87/1948 Sb. o potírání alkoholismu přijat zákon č. 120/1962 Sb. o boji proti alkoholismu, přičemž již samotný název napovídá, že se stejně jako jeho předchůdce věnoval pouze závislosti na alkoholu. Problematika nealkoholových toxikomanií jím, ale ani žádným jiným zákonem až do roku 1989 upravena nebyla. Po mnoha letech odkládání došlo ke změně až přijetím zákona č. 37/1989 Sb. o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi.¹⁹ V důsledku brzké změny režimu a s ní související nové společenské situaci a otevření hranic však do ČSSR dorazily nové drogové trendy, díky čemuž se tento zákon ukázal být velmi brzy zastaralým. Byl proto opakovaně novelizován a nakonec nahrazen zákonem č. 379/2005 Sb. o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů.

---

¹⁶ VANTUCH, Pavel. *Drogy a kriminalita*. 1. vydání. Brno: Univerzita J. E. Purkyně, 1990. s. 64-65.

¹⁷ Předtím byl tento seznam novelizován jedinkrát - vyhláškou č. 146/1980 Sb.

¹⁸ Zákonem č. 176/1990 Sb. byl pak odpovídajícím způsobem upraven § 195 trestního zákona.

¹⁹ Prováděcím předpisem byla vyhláška č. 187/1989 Sb. Oba právní předpisy vymezovaly látky, jejichž užívání může vyvolat závislost na nich, stanovovaly konkrétní omezovací opatření, sankce a rovněž se zabývaly léčebně-preventivní a sociální péčí o závislé.

1.4.4 Novelizace zákonem č. 175/1990 Sb.

Zákonem č. 175/1990 Sb. byla do trestního zákona mimo jiné promítnuta Úmluva o psychotropních látkách, 1971, přičemž výslednou změnou nebyla pouze skutečnost, že se k termínu „omamná“ vždy připojil termín „a psychotropní“ (dále jako „OPL“) a „prostředek“ byl nahrazen „látkou“. Velmi důležitá byla také novelizace § 89, do nějž byla jako odstavec 13 přidána definice návykové látky.²⁰

Částečně změněny byly základní skutkové podstaty obou dosavadních „drogových“ trestných činů. Podle § 187 trestního zákona bylo dříve trestné jakékoli nepovolené přechovávání OL, avšak od účinnosti novely již pouze přechovávání pro jiného. *A contrario* již tedy přechovávání OPL pro vlastní potřebu trestněprávně postihováno nebylo, a to v jakémkoli množství.²¹ V případě trestného činu podle § 188 trestního zákona došlo k obsahovému návratu k úpravě zákona č. 86/1950 Sb., když byl „způsobilý předmět“ opět nahrazen „určeným předmětem“.

Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby doznaly také změn. V § 187 trestního zákona přibyly do odstavce 2 přitěžující okolnosti spáchání ve větším rozsahu a vůči osobě mladší 18 let a také byl zařazen zcela nový odstavec 3 obsahující přitěžující okolnosti způsobení těžké újmy na zdraví více osob nebo smrti a spáchání ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech. Do § 188 trestního zákona byly kvalifikované skutkové podstaty zařazeny vůbec poprvé, a to jako odstavec 2 spáchání ve větším rozsahu a získání značného prospěchu a jako odstavec 3 spáchání vůči osobě mladší 18 let.²²

Trestní zákon byl rovněž § 188a rozšířen o **nový trestný čin – Šíření toxikomanie**, kterého se pachatel dopustil tím, že podněcoval nebo šířil zneužívání jiné návykové látky než alkoholu, nebo k němu jiného sváděl či ho v něm podporoval. Za takové jednání pachateli mimo jiné hrozil trest odnětí svobody až na jeden rok nebo zákaz činnosti nebo peněžitý trest, nebo v případě spáchání vůči osobě mladší 18 let pak trest odnětí svobody až na tři léta.

---

²⁰ Návykovou látkou se dle tohoto ustanovení (později označeném jako odstavec č. 10) rozuměl alkohol, OPL a ostatní látky způsobitelné nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací a rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.

²¹ Jednalo se však o přešestupek podle § 29 odst. 1 písm. g) přešestupkového zákona č. 200/1990 Sb.

²² Také byly zpřísněny sazby trestu odnětí svobody. V § 187 odstavci prvním byly stanoveny na až 3 roky, ve druhém v možném rozsahu 2 – 10 let a ve třetím dokonce 8 – 15 let. V § 188 odstavci prvním na až 3 roky, ve druhém v možném rozsahu 1 – 5 let a ve třetím dokonce 2 – 8 let.

1.4.5 Novelizace zákonem č. 112/1998 Sb.

Již v roce 1991 ČSFR ratifikovala **Úmluvu Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, 1988** (United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances, 1988; č. 462/1991 Sb.). Na rozdíl od předchozích úmluv věnujících se zejména kontrole OPL se tato úmluva zabývá především potlačováním mezinárodního obchodu. Mimo jiné ve svém článku 3 odst. 1 obecným způsobem určuje úmyslná jednání, která mají být ve smluvních státech trestnými činy. V odstavci 2 téhož článku pak stanovuje, že s výhradou ústavních principů a základních zásad svého právního systému přijme každá smluvní strana k uznání za trestné činy úmyslné přechovávání, získávání nebo pěstování jakýchkoli omamných nebo psychotropních látek pro osobní potřebu při porušení Úmluvy z roku 1961, Úmluvy z roku 1961 s doplňky nebo Úmluvy z roku 1971. Přesná úprava jednotlivých skutkových podstat i trestního procesu byla ponechána na jednotlivých státech.

Zákonem č. 112/1998 Sb. byla skutková podstata § 187 odst. 1 zákona č. 140/1961 Sb. rozšířena o průvoz, zprostředkování, nabídku a prodej a nově se začala vztahovat také na prekursor a přípravek obsahující OPL. Dále byl dosavadní pojem „bez povolení“ nahrazen termínem „neoprávněně“. Původní dva odstavce přitěžujících okolností byly podle závažnosti rozřazeny do tří odstavců, přičemž některé přitěžující okolnosti se ještě vnitřně rozdělily podle závažnosti.²³ Působnost § 188 trestního zákona byla rovněž rozšířena o předmět určený k nedovolené výrobě přípravku obsahujícího OPL a přitěžující okolnosti byly sloučeny do společného odstavce. Původní poměrně nízké tresty byly touto novelou výrazně zvýšeny.²⁴

Jak jsem již uvedl výše, s účinností zákona č. 175/1990 Sb. přestalo být trestné přechovávání OPL pro vlastní potřebu, o čemž byla poté vedena dlouhá diskuse, a to nejen odborníky. Jedna strana například argumentovala principem, že sebepoškozování není trestné nebo upozorňovala, že kriminalizace přechovávání

---

²³ Dosavadní přitěžující okolnost spáchání vůči osobě mladší 18 let v odstavci 2 byla doplněna o spáchání vůči osobě mladší 15 let v odstavci 3 a získání značného prospěchu nově zařazeného do odstavce 3 doplněno o získání prospěchu velkého rozsahu v odstavci 4.

²⁴ Za spáchání trestného činu podle § 187 odst. 1 bylo nově možné uložit jako samostatný trest pouze trest odnětí svobody. Především byly ale téměř u většiny SP trestných činů podle § 187 - 188a zvýšeny dolní nebo horní hranice trestu odnětí svobody, a to podle jednotného systému: § 188a = až 3 roky; § 187 odst. 1, § 188 odst. 1, § 188a, odst. 2 = 1 - 5 let; § 187 odst. 2, § 188 odst. 2 = 2 - 10 let; § 187 odst. 3 = 8 - 12 let; § 187 odst. 4 = 10 - 15 let.

OPL pro svou potřebu by vedla k větší konspirativnosti toxikomanů, kteří by méně vyhledávali pomoc u odborníků. Druhá strana poukazovala na závazky plynoucí z mezinárodních úmluv nebo na fakt, že díky platné právní úpravě se mohli dealeři drog při zadržení bránit tím, že OPL u nich nalezené jsou určeny výhradně pro jejich osobní potřebu.²⁵

Zákonem č. 112/1998 Sb. tak byl nakonec do trestního zákona subsidiárně k § 187 jako privilegovaná skutková podstata zařazen **nový trestný čin podle § 187a**. Osobě, která bez povolení přechovávala OPL nebo jed v množství větším než malém, tak bylo možno uložit trest odnětí svobody až na dvě léta nebo peněžitý trest. V případě spáchání činu ve větším rozsahu pak trest odnětí svobody na jeden rok až pět let. Vymezení „většího než malého množství“ bylo ponecháno na judikatuře.

1.4.6 Zákon č. 167/1998 Sb. o návykových látkách

Od 1. ledna 1999 nejsou návykové látky primárně upraveny v nařízení vlády, ale v dodnes účinném zákoně č. 167/1998 Sb. o návykových látkách (který také odpovídajícím způsobem novelizoval § 195 TZ).²⁶ Tento zákon (dále též jako „ZoNL“) definuje některé termíny a upravuje regulaci nakládání s OPL, přičemž v této oblasti dává mnoho pravomocí (včetně sankčních) ministerstvu zdravotnictví.

Významné jsou jeho přílohy, jimiž byly ke dni nabytí jeho účinnosti jako přílohy č. 1, 2, 3 a 8 seznamy omamných látek podle Jednotné úmluvy o omamných látkách, jako přílohy č. 4 - 7 seznamy psychotropních látek podle Úmluvy o psychotropních látkách, 1971, a jako přílohy č. 9 a 10 (později i příloha č. 11) tabulky prekurzorů a pomocných látek podle Úmluvy OSN proti nedovolenému obchodu s OPL, 1988.

ZoNL byl mnohokrát novelizován, přičemž většina z novelizací byla učiněna v souvislosti se zařazením nových látek do jednotlivých příloh. Dále byl například zákonem č. 117/2000 Sb. zpřísněn přístup k přípravkům (lékům) obsahujícím efedrin a pseudoefedrin, tedy látkám používaným při výrobě pervitinu. Velmi významná byla jeho novela zákonem č. 74/2004 Sb., kterým byl ZoNL uveden do souladu s evropským právem, což mimo jiné znamenalo vypuštění příloh č. 9 – 11 s tím, že nadále se prekursory a pomocné látky pokládají za látky uvedené v přílohách příslušných přímo

²⁵ TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana; ZEMAN, Petr. *Možnosti trestní justice v protidrogové politice I. (vývojové aspekty)*. 1. vydání. Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007. s. 24; ŠTABLOVÁ, Renata; BREJCHA Břetislav. *Drogy: vybrané kapitoly*. 1. vydání. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2005. s. 41.

²⁶ Tomuto zákonu se dále věnuji též v kapitolách 2.1 a 6.1.2.

použitelných evropských předpisů.²⁷

1.4.7 Novelizace zákonem č. 134/2002 Sb.

Zákonem č. 134/2002 Sb. byla do § 188a odst. 2 TZ zařazena nová přitěžující okolnost – spáchání činu tiskem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem. Do přijetí nového trestního zákoníku již úprava „drogových“ trestných činů významné změny nedoznala.

1.5 Nový trestní zákoník

1.5.1 Obecně o novém trestním zákoníku

Po několika letech diskusí a po nepřijetí nového trestního kodexu v roce 2006 byl dne 27. 9. 2009 prezidentem republiky podepsán nový trestní zákoník, jenž jako zákon č. 40/2009 Sb. nabyl účinnosti od 1. 1. 2010. Rozdělen je na část obecnou a zvláštní a ke dni uzavření rukopisu této práce se skládá celkem ze 424 paragrafů.

Zatímco předchozí trestní zákon č. 140/1961 Sb. hned v prvním paragrafu deklaratorně upravil svůj **účel**, v novém TZ účel výslovně upraven není, když podle Šámala vyplývá ze samotného předmětu úpravy a konkrétních ustanovení.²⁸

Nový trestní zákoník dále na místo dosavadního materiálního pojetí trestného činu zavedl **formální pojetí trestného činu**, když v § 13 říká, že: „*Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.*“

Uvedená definice je doplněna dvěma **korektivy trestního bezpráví** - hmotněprávním, který představuje zásada subsidiarity trestní represe vyjádřená v § 12 odst. 2 TZ, a procesněprávním, kterým je zásada oportunity upravená v § 172 odst. 2 písm. c) zákona č. 141/1961 Sb. Nový trestní zákoník také nahradil dosavadní téměř dvacet let trvající monopartici **bipartici**, když v § 14 rozdělil trestné činy na přečiny a zločiny.²⁹

---

²⁷ Jedná se o Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 ze dne 11. února 2004 o prekursorech drog, Nařízení Rady (ES) č. 111/2005 ze dne 22. prosince 2004, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi a o Rozhodnutí Rady č. 2003/847/SVV ze dne 27. listopadu 2003 o kontrolních opatřeních a trestních sankcích ve vztahu k novým syntetickým drogám 2C -I, 2C-T-2, 2C-T-7 a TMA-2.

²⁸ ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník a naplňování funkcí a základních zásad trestního práva hmotného. *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní komora v Praze, 2009, č. 10, s. 22-36.

²⁹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2. vydání. Praha: Leges, 2010. s. 124.

Kromě trestu odnětí svobody umožňuje TZ v § 52 uložení celkem jedenácti alternativních trestů, přičemž dva z nich (domácí vězení a zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce) předcházející trestní zákon neznal. Ne vždy je však možné uložit konkrétní alternativní trest samostatně. Taková možnost musí být trestním zákonem u příslušného trestného činu výslovně umožněna, což však podle § 53 TZ neplatí v případě trestů domácího vězení, obecně prospěšných prací, peněžitého trestu, zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společné akce, vyhoštění a zákazu pobytu, které lze uložit samostatně i v případě, kdy TZ takový trest u některého trestného činu přímo nestanoví.

1.5.2 „Drogové“ trestné činy

TZ se od předchozího zákona č. 140/1961 Sb. odlišuje také novým systematickým členěním zvláštní části. Takzvané „drogové“ trestné činy jsou zařazeny v VII. hlavě s názvem „Trestné činy obecně nebezpečné“, dílu 1. „Trestné činy obecně nebezpečné“. TZ zná celkem pět „drogových“ trestných činů, které jsou v něm obsaženy v paragrafech 283 – 287. Dosavadní čtyři trestné činy tak byly doplněny novým trestným činem Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku podle § 285 TZ. Na tyto trestné činy navazují skutkové podstaty přestupků uvedené v § 30 zákona č. 200/1990 Sb.

Významné je společné ustanovení § 289 TZ, které však ve vztahu k OPL neodkazuje jen na zákon č. 167/1998 Sb., jako § 195 zákona č. 140/1961 Sb., ale nově také na nařízení vlády č. 455/2009 Sb., jež stanoví, které rostliny nebo houby se považují za obsahující OPL a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu § 285 TZ, a č. 467/2009 Sb., kterým jsou stanoveny hodnoty většího než malého množství ve smyslu § 283 a § 284 TZ.

Objektem „drogových“ trestných činů patřících mezi trestné činy ohrožovací je zájem na ochraně společnosti před možným ohrožením vyplývajícím z neodborného a nekontrolovatelného nakládání s určitými látkami, před ohrožením plynoucím ze zneužívání těchto látek a s tím spojenými sociálními důsledky a také před riziky plynoucími z organizovaného zločinu a jiné s OPL spojené kriminality.

Pachatelem těchto trestných činů může být kdokoliv ve smyslu § 22 TZ, přičemž TZ pro každý z nich vyžaduje úmyslné zavinění. To však podle § 17 TZ nemusí platit u

okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby.

Obsahem skutkových podstat jednotlivých „drogových“ trestných činů se budu blíže zabývat v následujících kapitolách.

2 § 283 Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy

2.1 Základní skutková podstata

(1) Kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem.

Již na první pohled je patrné, že základní skutková podstata tohoto trestného činu je formulována stejně jako § 187 odst. 1 předcházejícího trestního zákona č. 140/1961 Sb. v posledním platném znění. Co se považuje za **omamnou a psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku a prekursor** určuje podle § 289 TZ již několikrát zmíněný ZoNL.³⁰ Ačkoli sice prošel několika dílčími novelizacemi, upravuje OPL nadále obecně v § 1 – 2 a ve svých přílohách 1 - 7 obsahuje jejich seznamy. Přípravkem obsahujícím OPL je podle § 2 písm. b) ZoNL „roztok nebo směs v jakémkoli fyzikálním stavu obsahující jednu nebo více návykových látek nebo jeden nebo více prekursorů“. Prekursorem se pak podle § 2 písm. c) ZoNL rozumí „látku uvedenou v kategorii 1 přílohy I přímo použitelného předpisu Evropských společenství³¹ nebo v kategorii 1 přílohy přímo použitelného předpisu Evropských společenství“.³² K prekursorům Nejvyšší soud na podzim roku 2011 vysvětlil, že trestněprávní postih se vztahuje i na prekursorů obsažené v léčivých přípravcích, které jsou sice z definice uvedených přímo použitelných předpisů vyloučeny, ale prekursor z nich lze snadno použít nebo extrahovat snadno dostupnými nebo hospodářskými prostředky, což je v praxi významné zejména v případech dovozu léků, které pachatelé v Polsku jako volně dostupné koupí a v České republice z nich pak vyrábí pervitin.³³

³⁰ Tomuto zákonu se blíže věnuji v kapitolách 1.4.6 a 6.1.2.

³¹ Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 ze dne 11. února 2004 o prekursorech drog; seznam podle Jednotné úmluvy o omamných látkách tvoří přílohu č. 8 zákona.

³² Nařízení Rady (ES) č. 111/2005 ze dne 22. prosince 2004, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi; seznam podle Úmluvy OSN proti nedovolenému obchodu s OPL tvoří přílohu č. 9 zákona.

³³ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 9. 11. 2011, sp. zn. 8 Tdo 1363/2011.

Neoprávněným je každé nakládání s OPL, které je v rozporu se zákonem č. 167/1998 Sb. o návykových látkách, který ve svém § 4 stanovuje, že: „*K zacházení s návykovými látkami a přípravky je třeba povolení k zacházení, nestanoví-li tento zákon dále jinak.*“ Při nakládání s OPL je tedy třeba rozlišovat: a) nakládání, na které podle § 5 nebo § 7 tohoto zákona povolení není vyžadováno, b) nakládání v rámci povolení podle § 8 a násl. tohoto zákona a c) nakládání zcela bez povolení nebo mimo jeho rámec.³⁴ Pouze nakládání podle písmene c) je způsobilé naplnit skutkovou podstatu trestného činu. Díky tomu tak jsou z trestněprávního postihu vyňaty různé způsoby nakládání s OPL pro lékařské, veterinární nebo vědecké účely.

Výrobou se rozumí nejen průmyslová nebo řemeslná výroba, ale i jakékoli jiné zhotovení nebo vytvoření OPL, přípravku obsahujícího OPL, prekursoru nebo jedu neoprávněným subjektem.³⁵ Například pachatel vyrábějící si pervitin sám pro svou potřebu tak svým jednáním naplňuje skutkovou podstatu podle § 283. Vztahu rostlin obsahujících OPL a trestných činů podle § 283 a § 285 se budu blíže věnovat v kapitole číslo 4.

Místem spáchání **dovozu** vymezených látek z cizího státu na území ČR, **vývozu** těchto látek z ČR do zahraničí, nebo jejich **průvozu** přes území ČR je podle Nejvyššího soudu každé místo na území ČR, kterým pachatel projede.³⁶ **Nabídkou** (ať již k prodeji, obdarování nebo výpůjčce) je jakýkoli výslovný i konkludentní návrh směřující vůči jiné osobě, přičemž k dokonání trestného činu není třeba, aby došlo k akceptaci. **Prodejem** se nerozumí pouze odevzdání konkrétní OPL, přípravku obsahujícího OPL nebo prekursoru koncovému uživateli za peněžitou protihodnotu, ale také všechny předcházející prodeje mezi dealery i výrobcem.³⁷

Zprostředkováním je jakékoli zajištění kontaktu mezi osobami, které se zabývají nakládáním s uvedenými látkami. Osoba, která jinak s OPL nemá mnoho společného, se tak může poměrně snadno stát pachatelem trestného činu. Například stačí, když na nějakém večírku, koncertě nebo obdobné akci seznámí dva své přátele, kdy první z nich nějakou OPL (typicky marihuanu) poptává a on ví o druhém,

³⁴ Toto povolení je dle § 8 zák. č. 167/1998 Sb. vydáváno ministerstvem zdravotnictví.

³⁵ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 2865.

³⁶ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 6. 2. 2001, sp. zn. 7 ND 41/2001.

³⁷ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 2867.

který takovou látkou disponuje. Dle mých osobních zkušeností je právní povědomí o trestnosti takového jednání především mezi mladými lidmi ve věku od 15 do 30 let minimální. Domnívám se, že by proto mohlo být velmi přínosné, kdyby ohledně právního povědomí potenciálních pachatelů o jednotlivých skutkových podstatách tzv. „drogových“ trestných činů byla zpracována odborná studie a z jejích výstupů pak byla provedena alespoň cílená informační kampaň.

Jiné opatření dopadá na další možnosti neoprávněného nakládání s OPL, které v § 283 uvedeny nejsou. Jedná se například o darování nebo směnu. **Přechovávání pro jiného** je jakýkoli způsob držení uvedených látek, přičemž podle Nejvyššího soudu postačuje, pokud je má pachatel alespoň několik hodin ve své moci (například zakopanou v zemi nebo schovanou ve stole v zaměstnání).³⁸

Na rozdíl od trestných činů podle § 284 a § 285 TZ, není v případě trestného činu podle § 283 TZ stanovena žádná **minimální hranice množství OPL** pro naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu. Podle Nejvyššího soudu však tato skutečnost neznamená, že jakékoli neoprávněné nakládání se sebemenším množstvím OPL bude nezbytné posoudit jako tento přečin. Vždy je podle něj nezbytné ve smyslu § 39 odst. 1, 2 TZ a se zřetelem k zásadě subsidiarity trestní represe podle § 12 odst. 2 TZ posoudit konkrétní okolnosti každého případu.³⁹

2.2 Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) jako člen organizované skupiny,*
- b) ač byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán,*
- c) ve značném rozsahu, nebo*
- d) ve větším rozsahu vůči dítěti nebo v množství větším než malém vůči dítěti mladšímu patnácti let.*

(3) Odnětím svobody na osm až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví,*
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch,*
- c) spáchá-li takový čin ve velkém rozsahu, nebo*
- d) spáchá-li takový čin ve větším rozsahu vůči dítěti mladšímu patnácti let.*

---

³⁸ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 5. 3. 2003, sp. zn. 5 Tdo 115/2003.

³⁹ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 16. 2. 2011, sp. zn. 8 Tdo 112/2011.

- (4) *Odnětím svobody na deset až osmnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,*
- a) *způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt,*
  - b) *spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo*
  - c) *spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.*

2.2.1 Ochrana dětí

Na rozdíl od základní skutkové podstaty došlo oproti předchozí právní úpravě u přitěžujících okolností k mnoha změnám. V § 283 je například podle Šámala „*vyjádřena potřeba zvýšené a důraznější ochrany dětí před vlivem drog*“, a to nejen z důvodu negativního působení OPL na jejich zdraví, ale také například vzhledem k jejich sociální nevyzrálosti.⁴⁰ Dřívější přitěžující okolnost spáchání vůči osobě mladší osmnácti, respektive patnácti let je tak doplněna o kvalitativní a kvantitativní hledisko. V odstavci 2. písm. d) je jako přitěžující okolnost uvedeno „větší než malé množství“ a v odstavci 2. písm. d) a odstavci 3. písm. d) „větší rozsah“.⁴¹

Za účinnosti předchozího trestního zákona v posledním platném znění pachatel, ať už prodal osobě mladší patnácti let jakékoli množství pervitinu, svým jednáním naplnil skutkovou podstatu trestného činu podle § 187 odst. 3 zákona č. 140/1961 Sb., v důsledku čehož mu hrozil trest odnětí svobody v trvání osm až dvanáct let. Podle současné právní úpravy je takové jednání pachatele postihováno zároveň v závislosti na rozsahu spáchání. Kvalifikováno tak může být podle § 283, odstavců 1, 2 nebo i 3, přičemž až právě ve třetím odstavci platí sazba trestu odnětí svobody v trvání osm až dvanáct let. Nová právní úprava je tak podle mého názoru především spravedlivější vůči pachatelům navzájem, přičemž pro ochranu dětí nutně příznivější být nemusí. V této souvislosti je třeba říci, že klade velké nároky na příslušné orgány činné v trestním řízení, které musí pachateli spáchaný rozsah prokázat. Pokud se jim to nepodaří, znamená to pro pachatele další výhodu zapříčiňující mírnější potrestání.

Šámál upozorňuje, že pokud dítě OPL nebo jed přímo neobdrží, k naplnění těchto přitěžujících okolností postačí, aby bylo alespoň cílem takového nedovoleného nakládání s OPL nebo jedem, a dále doplňuje, že pachatel nemusí věk dítěte přímo znát,

---

⁴⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 2871.

⁴¹ Pokud TZ nestanoví jinak, podle § 126 TZ se dítětem rozumí osoba mladší osmnácti let, což je sousloví používané zákonem č. 140/1961 Sb. namísto termínu dítě.

neboť postačí, pokud by ho s ohledem například na jeho vzhled, vyjadřování nebo jiné okolnosti znát měl a mohl.⁴²

2.2.2 Rozsah spáchání

Předchozí zákon znal jako přitěžující okolnost spáchání činu „ve větším rozsahu“. Nyní jsou v § 283 TZ kromě již zmíněného většího, než malého množství také termíny „velký rozsah“ a „značný rozsah“. Na tomto místě je ale potřeba říci, že na tuto nově zavedenou „klasifikaci“ se výkladové pravidlo podle § 138 TZ přímo neuplatní a jeho role může být jen podpůrná.⁴³

Termín **větší než malé množství** byl používán již dříve. Nikoli v rámci přitěžující okolnosti, ale výlučně pro samotné posouzení trestní odpovědnosti neoprávněného přechovávání OPL pro vlastní potřebu a nyní je v obdobné funkci použit též u trestného činu nedovoleného pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku podle § 285 TZ. Podle současné konstrukce § 283 odst. 2 písm. c) TZ však termín „větší než malé množství“ označuje i nejnižší stupeň rozsahu spáchání.

K rozdílnosti termínů množství a rozsah se opakovaně vyjádřil i Nejvyšší soud, a to v případě **většího rozsahu**. Za účinnosti předcházející právní úpravy ve svém usnesení ze dne 6. 3. 2005, sp. zn. 5 Tdo 280/2005, uvedl, že závěr o naplnění znaku spočívajícího ve spáchání trestného činu ve větším rozsahu je sice nutné opřít především o množství OPL, s nímž pachatel neoprávněně nakládal, její druh a kvalitu a „současně je však nutné podpůrně zohlednit i další okolnosti, za nichž byl čin spáchán, tedy zejména dobu, po kterou pachatel s uvedenými látkami nakládal, počet osob, jimž je např. opatřil, prodal, pro ně přechovával, případně i další okolnosti. Uvedený výklad je přitom zcela zřejmý z dikce citovaného ustanovení, které stanoví jako jeden z možných předpokladů pro posouzení kvalifikované varianty trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů situaci, když pachatel spáchá čin uvedený v § 187 odst. 1 tr. zák. ve větším rozsahu. Zákonodárce zde zcela jednoznačně neomezil užití zmíněného znaku kvalifikované skutkové podstaty na větší množství omamné nebo psychotropní látky, přípravku obsahujícího omamnou

⁴² ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 2872.

⁴³ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 2870.

*nebo psychotropní látku, prekursoru nebo jedu, ale použil obecnější vyjádření v podobě většího rozsahu činu. Zmíněný pojem proto nelze zužovat toliko na množství (objem nebo hmotnost) příslušné látky (drogy), ale je nutné posoudit, zda z celkového hlediska došlo k rozsáhlejšímu naplnění (tedy ve větším rozsahu) skutkové podstaty trestného činu...“.*⁴⁴ K tomu je potřeba dodat, že již v roce 2003 Nejvyšší soud judikoval, že s ohledem na konkrétní specifické okolnosti případu může převážit význam i jiného než množstevního kritéria, jako je například délka doby, po kterou pachatel uvedené látky prodával či držel.⁴⁵

Po zavedení výše zmíněné nové klasifikace postoj Nejvyššího soudu zcela jednotný nebyl, a to podle mého názoru především díky termínu použitému pro první stupeň. Zmíním proto usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2010, sp. zn. 7 Tdo 1337/2010, kterým k problematice rozsahu spáchání zaujal poněkud odlišný postoj. Judikoval totiž, že východiskem pro určení značného rozsahu a velkého rozsahu by měl být poměr mezi nařízením vlády č. 467/2009 Sb. stanoveným množstvím větším než malým a dosavadní judikaturou určeným větším rozsahem.⁴⁶ Podle tohoto usnesení je tak v případě pervitinu větším rozsahem množství odpovídající dvacetinásobku množství většího než malého a značným rozsahem pak dvacetinásobek rozsahu většího (a velkým rozsahem tedy patrně dvacetinásobek rozsahu značného). Tímto usnesením tak byl množstevní aspekt rozsahu zdůrazněn na úkor přihlížení k dalším okolnostem. Tyto okolnosti měly nabýt většího významu v případě, že by množství bylo blízko hranice mezi jednotlivými stupni.⁴⁷

Naopak usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 5. 2010, sp. zn. 8 Tdo 463/2010, z předcházející judikatury (zejména ze zmiňovaného usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 3. 2005, sp. zn. 5 Tdo 280/2005) nevychází pouze „přiměřeně“, když přímo říká, že: *„O naplnění určitého typu rozsahu (většího, značného, velkého) bude však možné usuzovat ne toliko z konkrétního množství a kvality omamné nebo psychotropní látky, ale i z dalších okolností, např. z výše peněžní částky, kterou za takto vyráběnou či distribuovanou látku pachatel buď utržil, anebo utržit chtěl, či mohl, délky doby, po níž pachatel s uvedenými látkami neoprávněně nakládal, eventuálně pro jaký okruh*

---

⁴⁴ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 6. 3. 2005, sp. zn. 5 Tdo 280/2005.

⁴⁵ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 5. 2003, sp. zn. 6 Tdo 620/2003.

⁴⁶ V této souvislosti odkázal na Pokyn obecné povahy Nejvyšší státní zástupkyně č. 2/2006.

⁴⁷ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 24. 11. 2010, sp. zn. 7 Tdo 1337/2010.

*osob byl určen. Současně je však třeba podpůrně zohlednit i další okolnosti, za nichž byl takový čin spáchán, tedy zejména způsob, jakým pachatel s uvedenými látkami nakládal, případně i jiné skutečnosti...“.*⁴⁸ Toto usnesení tedy naopak přihlížení k dalším okolnostem činu zdůrazňuje.

Nejvyšší soud do své Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu jako č. 12/2011 zařadil výše citované usnesení ze dne 12. 5. 2010, sp.zn. 8 Tdo 463/2010, díky čemuž se jeho rozhodování sjednotilo.⁴⁹ Nejvyšší soud se tedy s touto novou klasifikací rozsahu spáchání úspěšně vypořádal, avšak přesto se domnívám, že terminologie nebyla zákonodárcem zvolena šťastně. Ostatně používání více termínů pro jeden znak je v právu obecně nežádoucím prvkem, a také proto by podle mého názoru bylo vhodnější, kdyby se zákonodárce držel jednotné terminologie a buď nejnižší stupeň nazval jako „větší než malý rozsah“, nebo by i u ostatních stupňů použil místo pojmu „rozsahu“ termín „množství“. Jednoduše podle toho, zda by chtěl, aby tyto přitěžující okolnosti byly posuzovány zejména co do kvantity a kvality předmětné látky (použil by termín „množství“), nebo zda by v nich měly být zohledňovány i další skutečnosti (termín „rozsah“). Osobně si myslím, že zohledňování i jiných než jen množstevních okolností konkrétního skutku je v případě kvalifikovaných skutkových podstat velmi podstatné, a proto jako nejlepší řešení vidím druhou variantu - tedy v § 283 odst. 2 písm. d) TZ nahradit termín „množství“ pojmem „rozsah“, aby přitěžující okolností bylo spáchání ve větším než malém rozsahu vůči dítěti mladšímu 15 let.⁵⁰

Před zavedením **značného a velkého rozsahu** byl v § 187 zákona č. 140/1961 Sb. po stránce rozsahu spáchání jedinou přitěžující okolností větší rozsah v odstavci druhém. Naplnění některé z přísněji trestaných kvalifikovaných skutkových podstat tak bylo možné pouze v případě, že se na jednání pachatele vztahovala nějaká jiná přitěžující okolnost, jakou mohlo být kupříkladu získání značného prospěchu. Na všechny pachatele se nějaká další přitěžující okolnost pochopitelně nevztahovala, a tak mezi trestnými činy, na které se vztahovala pouze přitěžující okolnost většího rozsahu, byly po stránce rozsahu velké rozdíly. Zavedení více stupňů rozsahu spáchání

---

⁴⁸ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 12. 5. 2010, sp. zn. 8 Tdo 463/2010.

⁴⁹ Tato skutečnost je, jak si myslím, dobře patrná v usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 4. 1. 2012, sp. zn. 7 Tdo 945/2011.

⁵⁰ Samozřejmě by pak bylo na místě odpovídajícím způsobem novelizovat také ustanovení § 289 odst. 2 TZ.

je tak podle mého názoru velkým přínosem, neboť je k pachatelům spravedlivější. Tito mohou být díky nové přitěžující okolnosti spáchání činu ve velkém rozsahu sice postíženi přísněji než dříve, avšak na druhou stranu v řadě případů i mírněji, když na pachatele, který čin spáchá ve značném rozsahu, se v odstavci druhém vztahuje stejná trestní sazba jako dříve u většího rozsahu. Pokud tak pachatel spáchá čin pouze ve větším rozsahu s tím, že ho ale nespáchá vůči dítěti, vztahuje se na něj dokonce mírnější trestní sazba podle odstavce 1.

Na tomto místě je ještě třeba uvést, že Nejvyšší soud upřesnil, že v případě **konopí** by při posuzování závažnosti rozsahu spáchání trestného činu podle § 283 TZ mělo být přihlíženo spíše k násobkům množství účinné látky v sušině než k násobkům množství sušiny.⁵¹

2.2.3 Ostatní přitěžující okolnosti

Spáchání činu **členem organizované skupiny** je přitěžující okolnost obsažená již v předcházejícím trestním zákoně. Jedná se i o jen pro „jeden útok“ vzniklé sdružení více osob, mezi které jsou rozděleny jednotlivé úkoly a koordinovanost a plánovitost jim napomáhají k úspěšnému provedení trestného činu, což ale zároveň zvyšuje jeho společenskou nebezpečnost.⁵² Posouzení skupiny jako organizované nebrání skutečnost, že se nepodařilo zjistit totožnost všech jejích členů. Postačí, pokud bylo zjištěno, že mezi nejméně třemi reálně existujícími a vzájemně spolupracujícími osobami došlo k určité součinnosti při realizaci trestné činnosti, která vykazuje takovou míru plánovitosti a vzájemné koordinace úkolů, že tyto okolnosti zvyšují pravděpodobnost úspěšného provedení trestného činu.⁵³ Od organizované skupiny jakožto přitěžující okolnosti je nutné odlišit organizovanou zločineckou skupinu podle § 361 TZ.⁵⁴ **Organizovanou skupinou působící ve více státech** je organizovaná skupina působící na území alespoň dvou států, z nichž jedním může být i Česká republika. Podle Nejvyššího soudu navíc zákon nevyžaduje, aby byl pachatel přímo členem takové skupiny, a postačuje tak i volnější forma spolupráce.⁵⁵

⁵¹ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 15. 6. 2011, sp. zn. 7 Tdo 795/2011.

⁵² JELÍNEK, Jirí. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. vydání. Praha: Leges, 2012. s. 382.

⁵³ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 12. 8. 2010, sp. zn. 8 Tdo 940/2010.

⁵⁴ Dřívější termín byl „zločinecké spolčení“ (§ 163a a násl. zák. č. 140/1961 Sb.).

⁵⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 7 Tdo 90/2006, ze dne 25. 1. 2006.

Na rozdíl od spáchání činu členem organizované skupiny je přitěžující okolnost, že **pachatel byl v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán pro čin podle odst. 1**, u tohoto trestného činu zcela nová. Jak ostatně vyplývá už z jejího názvu, jejím cílem je přísněji postihnout pachatele, který ačkoli již jednou pro tento trestný čin (tedy nikoli například pro trestný čin podle § 284 TZ) byl odsouzen nebo potrestán, v relativně krátké době poté ho spáchal opětovně. Předchozím trestem navíc nemusí být jen trest odnětí svobody, ale také například peněžitý trest nebo trest propadnutí věci.⁵⁶

Značným prospěchem a prospěchem velkého rozsahu je podle výkladového ustanovení § 138 TZ částka v minimální výši 500.000,- Kč, respektive 5.000.000,- Kč. Podle Nejvyššího soudu je však v případě dealera při určení výše jeho prospěchu třeba od částky, za kterou drogy prodal, odečíst částku, za kterou je koupil.⁵⁷

Způsobení těžké újmy na zdraví ať už jedné, nebo nejméně dvěma osobám, jsou přitěžující okolnosti, u nichž není rozhodné, zda pachatel takto jednal úmyslně, nebo z nedbalosti.⁵⁸ Z důvodu speciality je však jednočinný souběh s trestnými činy podle § 145 a § 147 TZ vyloučen.⁵⁹ Naproti tomu v případě způsobení **smrti** je ustanovení odstavce 4 aplikovatelné pouze v případě, že ke způsobení smrti došlo z nedbalosti. Pokud však pachatel smrt způsobí úmyslně, dopustí se trestného činu vraždy podle § 140 TZ v jednočinném souběhu s trestným činem nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 TZ.⁶⁰

2.3 Příprava

(5) *Příprava je trestná.*

Příprava může být podle § 20 TZ trestná pouze u zvláště závažných zločinů, kterými jsou podle § 14 odst. 3 TZ všechny úmyslné trestné činy, na které zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí nejméně deset let. Trestnost přípravy ale také musí být u příslušného trestného činu vždy výslovně stanovena. Z takzvaných „drogových“ trestných činů je proto příprava trestná pouze u trestného činu nedovolené výroby

---

⁵⁶ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. vydání. Praha: Leges, 2012. s. 383.

⁵⁷ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 22. 2. 2005, sp. zn. 7 Tdo 207/2005.

⁵⁸ Co se rozumí těžkou újmu na zdraví, určuje TZ v § 122 odst. 2.

⁵⁹ Těmito trestnými činy jsou těžké ublížení na zdraví a těžké ublížení na zdraví z nedbalosti.

⁶⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 2874.

a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 TZ, a to za předpokladu, že je v konkrétním případě dána některá z přitěžujících okolností podle odstavců 2 – 4.

Trestný čin Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedy podle § 286 TZ při naplnění kvalifikované skutkové podstaty podle odstavce 2 může být zvlášť závažným zločinem, avšak příprava u něj být postihována nemůže, neboť v § 286 TZ chybí příslušné zmocňovací ustanovení. Avšak vzhledem k tomu, že tento trestný čin je vůči trestnému činu Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 *v poměru subsidiárním*, tak pokud si pachatel předmět podle § 286 TZ opatří v úmyslu uvedené látky vyrábět, místo § 286 TZ se přednostně použije primární ustanovení o přípravě podle § 283 odst. 5 TZ. Tento úmysl se samozřejmě musí vztahovat i k okolnostem podmiňujícím použití příslušné trestní sazby tohoto trestného činu.⁶¹

2.4 Nové syntetické drogy

Novými syntetickými drogami jsou látky, které mají podobnou strukturu, vlastnosti nebo účinky jako „známé“ OPL, avšak na rozdíl od nich nejsou legislativně upraveny.⁶² Tento fenomén na sebe v České republice po vzoru řady jiných evropských zemí významně upozornil v roce 2010. Za všechny NSD zmíním jednu z tehdy nejčastěji zmiňovaných látek, kterou je **mefedron**, nebo-li „*mňau-mňau*“.⁶³

Kromě internetových obchodů tehdy začaly zejména na území v blízkosti Polska, kde byla řada NSD nedlouho předtím zakázána, vznikat i takzvané „**Amsterdam shopy**“. Tyto kamenné obchody oficiálně nabízely výrobky označené jako hnojivo, směsi pro zavoňování, sůl do koupele nebo jako sběratelské předměty. Ačkoli byly často označeny nápisy upozorňujícími, že nejsou určeny ke konzumaci, prodejci a samozřejmě především rychle přibývajícím zákazníci i díky masivní reklamě velmi dobře věděli, že se jedná o látky s omamnými či psychotropními účinky. Tyto

---

⁶¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 9. 10. 2003, sp. zn. 2 To 144/03.

⁶² V této kapitole primárně používám termín „nové syntetické drogy (NSD)“, neboť ho lze hodnotit jako zavedený a všeobecně používaný.

⁶³ Touto látkou se rozumí uměle vytvořená sloučenina odvozená od přírodní látky katinon, obsažené v africkém keři nazvaném Kátovník jedlý užívaném domorodci k různým rituálům. http://zpravy.idnes.cz/nova-droga-mnau-mnau-dobyva-cesko-oficialne-se-prodava-jako-hnojivo-1f0-/krimi.aspx?c=A100430_141645_krimi_jba [20. říjen 2012].

legální výrobky však mohly být mnohdy i nebezpečnější než „známé“ OPL. Viktor Mravčík, vedoucí Národního monitorovacího střediska pro drogy a drogové závislosti, upozorňuje, že jejich nebezpečí spočívá právě především v tom, že jsou označovány za něco jiného, než čím jsou ve skutečnosti, a jejich uživatel tak neví, co takový výrobek obsahuje, v jaké koncentraci je v něm účinná látka, jaké má tato látka účinky sama o sobě, jaké v interakci s jinými látkami a jaká hrozí rizika.⁶⁴ Majitel největší sítě „Amsterdam shopů“, polský občan Artur Slawomir Kamedula, byl v letošním roce pro spáchání přečinu šíření toxikomanie podle § 287 TZ pravomocně odsouzen ke dvěma letům vězení. Dle médií se svědci před soudem zcela neshodli, zda měly některé z těchto látek v porovnání s pervitinem „lepší“ účinky či nikoli. Poměrně zásadní je však myslím již samotné srovnání s touto látkou.⁶⁵

Zákonodárce na rapidně vzrůstající počet obchodů a především uživatelů těchto látek reagoval zákonem č. 106/2011 Sb., kterým byl o mefedron a další NSD s účinností ode dne vyhlášení, tedy od 22. 4. 2011, doplněn zákon č. 167/1998 Sb. o návykových látkách. Nařízením vlády č. 4/2012 Sb. pak bylo novelizováno nařízení vlády č. 467/2009 Sb., čímž byly u těchto OPL stanoveny hodnoty většího než malého množství. Mravčík k tomu uvedl, že současné zákonné legislativní mechanismy jsou v boji s novými syntetickými drogami pomalé a jako jedno z možných řešení navrhl zavedení určité speciální kategorie těchto NSD (ve formě určitého předstupně), která by byla regulována zvláštním způsobem. V případě, že by se ukázalo, že konkrétní nová syntetická droga zařazená do této kategorie je skutečně nebezpečná, byla by pak standardním způsobem zařazena do příslušné přílohy ZoNL.

Navzdory skutečnosti, že byla aktualizována právní úprava a pravděpodobně hlavní distributor NSD byl za své jednání odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, problém nových syntetických drog vyřešen nebyl. Tyto látky jsou vyvíjeny především na území EU, a to za jediným účelem - být látkami omamnými či psychotropními.⁶⁶ S výjimkou některých prekursorů jsou na rozdíl od velké části

---

⁶⁴ <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/126446-mravcik-na-synteticke-drogy-je-legislativa-pomala/> [20. říjen 2012].

⁶⁵ Ohledně samotné techniky prodeje je poměrně zajímavé, že ačkoli formálně měly prodavačky všem zákazníkům sdělovat, že jde o sběratelské předměty ve formě tabletek či prášků k vystavení na poličkách, v obchodě již měli sortiment rozdělený na výrobky pro zkušenější a začínající „sběratele“; podrobněji: http://olomouc.idnes.cz/majitel-amsterdam_shopu-jde-za-mrize-dvg/olomouc-zpravy.aspx?c=A120405_104915_olomouc-zpravy_stk [20. říjen 2012].

⁶⁶ http://www.mzv.cz/representation_brussels/cz/udalosti_a_media/eu_si_bere_na_musku_synteticke_dr

ostatních OPL na území EU i vyráběny. Nejedná se o látky, které mají nějaké jiné využití, a pokud ano, pak tato možnost s nejvyšší pravděpodobností nebyla při jejich vývoji zamýšlena. V okamžiku, kdy se některá z těchto látek rozšíří a je zakázána, na její místo může nastoupit jiná látka jí chemicky příbuzná. Mravčík k tomu poznamenal, že se „honíme za ocasem“, a bez ohledu na formu je tento příměr podle mého názoru velmi trefný.⁶⁷

Na evropské úrovni hraje v boji proti těmto látkám důležitou roli Evropský systém včasného varování (European early warning system, EWS), který ve spolupráci s Europolem funguje pod patronací Evropského monitorovacího centra pro drogy a drogovou závislost (European monitoring centre for drugs and drug addiction, EMCDDA). Jeho podstatou je rychlý sběr, analýza a následná výměna informací o nových syntetických drogách, jakmile se tyto látky objeví na evropské drogové scéně. Na národní úrovni shromažďují informace o nových syntetických drogách členové EWS, kterými jsou některé nestátní neziskové organizace, dále pak Kriminologický ústav, Národní protidrogová centrála nebo Inspektorát pro omamné a psychotropní látky Ministerstva zdravotnictví České republiky. Koordinační roli v tomto systému hraje Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti působící v rámci Sekretariátu Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky, jako odborné pracoviště pro sběr a distribuci dat o drogách a drogových závislostech, jehož úkolem je mimo jiné tyto informace rozesílat EMCDDA a Europolu. Celý systém je obousměrný.⁶⁸

---

ogy.html [20. říjen 2012].

⁶⁷ <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/126446-mravcik-na-synteticke-drogy-je-legislativa-pomala/> [20. říjen 2012].

⁶⁸ PÁLENÍČEK, Tomáš; KUBŮ Pavel; MRAVČÍK, Viktor. *Nové syntetické drogy: charakteristika a hlavní rizika*. 1. vydání. Praha: Úřad vlády České republiky, 2004. s. 27.

3. § 284 Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu

(1) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává v množství větším než malém omamnou látku konopí, pryskyřici z konopí nebo psychotropní látku obsahující jakýkoli tetrahydrokanabinol, izomer nebo jeho stereochemickou variantu (THC), bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává jinou omamnou nebo psychotropní látku než uvedenou v odstavci 1 nebo jed v množství větším než malém, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve větším rozsahu.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve značném rozsahu.

3.1.1 Měkké a tvrdé OPL

Rozdělení OPL na „měkké“ a „tvrdé“ je patrně nejdůležitější změnou, kterou se tomuto trestnému činu s účinností nového trestního zákoníku dostalo. Po rozdělení OPL do více skupin volala část odborné veřejnosti již nějakou dobu před přijetím nového TZ a i na základě této skutečnosti se vláda již v roce 2001 rozhodla podle míry zdravotní a společenské nebezpečnosti OPL podle negativních zdravotních a společenských dopadů jejich (zne)užívání připravit jejich legislativní rozdělení do dvou nebo tří kategorií.⁶⁹

Úprava trestního zákoníku vychází z návrhu ministerstva zdravotnictví ze dne 13. 3. 2003, č.j. 6898/03, OZP/4-179/2. Do první skupiny v odstavci 1. byly zařazeny tzv. „měkké“ OPL, tedy konopné látky - kanabinoidy (rostlinné produkty obsahující THC). Bližší vymezení konopí, pryskyřice z konopí i THC uvádějí ZoNL a Jednotná úmluva o omamných látkách.

Někteří autoři poukazují na skutečnost, že zařazení všech konopných OPL mezi „měkké“ OPL je poněkud zavádějící, protože mezi rostlinami konopí jsou velké rozdíly, čímž není myšlen rozdíl mezi konopím a tzv. technickým konopím, které je běžně využíváno v průmyslu a které má obsah THC do 0,3 %, díky čemuž se na něj podle § 24 písm. a) ZoNL tento trestný čin nevztahuje. V dnešní době se totiž čím dál více rozmáhají moderní speciálně šlechtěné i pěstované rostliny, které mohou být více

---

⁶⁹ Usnesení vlády č. 1177/01 ze dne 14. 11. 2011 a č. 88/03 ze dne 22. 1. 2003.

než několikrát silnější než klasické venku pěstované rostliny. Tomuto problému i rostlině konopí obecně se budu podrobněji věnovat v kapitole 4.

Všechny ostatní OPL byly jako „**tvrdé**“ zařazeny do druhé skupiny v odstavci 2. Zatímco u nich je sazba trestu odnětí svobody ve stejné výši jako v předcházejícím § 187a zák. č. 140/1961 Sb. (primárně tedy až na dva roky), zmírnění postihu u měkkých OPL se projevilo ve snížení sazby trestu odnětí svobody na polovinu.

3.1.2 Množství větší než malé

O množství větším než malém jsem se již stručně zmínil v kapitole 2.2.2 u trestného činu podle § 283 TZ v souvislosti s rozsahem spáchání jako přitěžující okolností. Původní funkce tohoto termínu je poněkud odlišná. Zákon č. 112/1998 Sb., kterým byl do předchozího trestního zákona tento trestný čin poprvé zařazen, ho v základní skutkové podstatě trestného činu podle §187a zavedl jako termín označující minimální množství OPL, jehož přechovávání pro vlastní potřebu je trestné.

Co však je tím větším než malým množstvím tehdy zákonodárce neupravil a řešení této otázky ponechal na judikatuře soudů. Ty postupně začaly tento pojem u jednotlivých OPL vykládat, přičemž v praxi vycházely z pokynů obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně (č. 6/2000, 2/2006 a 51/2008) a závazných pokynů policejního prezidenta (č. 39/1998, 64/2001, 102/2003, 86/2006 a 55/2009), které tuto otázku u některých látek upravovaly pro účely státního zastupitelství, respektive policie. Judikatura však nebyla zcela jednotná, k čemuž přispívala také skutečnost, že uvedené dokumenty státního zastupitelství a policie si vzájemně neodpovídaly.

V rámci nové právní úpravy byly hodnoty většího než malého množství OPL na základě ustanovení § 289 odst. 2 TZ závazně stanoveny nařízením vlády č. 467/2009 Sb., tedy konkrétně jeho přílohou č. 2. Je ale třeba říci, že ačkoli znění ustanovení § 289 odst. 2 TZ vzbuzuje dojem, že tyto hodnoty jsou stanoveny u všech OPL uvedených v přílohách ZoNL, není tomu tak. Hodnoty však nejsou stanoveny pouze u některých OPL, které se v praxi na našem území nebo v Evropě nevyskytují, a nejsou tak proto k dispozici poznatky umožňující takové hodnoty seriózně stanovit.⁷⁰

---

⁷⁰ ZEMAN, Petr. Drogové trestné činy podle trestního zákoníku v kontextu formálního pojetí trestného činu. In SEHNÁLEK, David; VALDHANS, Jiří; DÁVID, Radovan; KYNCL, Libor (Ed.). *Sborník Dny práva – 2009 – Days of Law: the Conference Proceedings*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 1040.

Hodnoty většího než malého množství však v uvedeném nařízení nejsou stanoveny jen u těch nejzákladnějších OPL, ale u téměř sto padesáti OPL, u kterých lze podle dostupných zkušeností předpokládat výskyt v ČR. V tomto nařízení je ve sloupci č. 3 přesně stanoveno celkové množství větší než malé a zároveň ve sloupci č. 5 nejmenší účinné množství látky, které musí být v množství podle sloupce č. 3 obsaženo, aby toto množství bylo množstvím větším než malým. Konkrétní hodnoty uvedené ve výše zmíněných dokumentech policie a státního zastupitelství byly tímto nařízením významně zvýšeny, a to často i několikanásobně. Jak poukazuje Hruška, vzhledem k tomu, že pro každého konzumenta OPL je běžnou dávkou konkrétní OPL jiné množství (někdy i několikanásobně), tímto zvýšením hodnot byl vytvořen prostor pro to, aby nedocházelo k nadměrnému a zřejmě i nepřiměřenému trestnímu postihu osob závislých na OPL v pokročilém stádiu, neboť tyto osoby jsou z lékařského hlediska považovány za nemocné.⁷¹

Někteří autoři s tímto způsobem vymezení většího než malého množství nesouhlasí. Argumentují například, že umístěním hodnot většího než malého množství do nařízení vlády a nikoli do zákona je porušena zásada *nullum crimen sine lege scripta*.⁷² Dále poukazují na to, že každý pachatel je individualitou, a proto má množství větší než malé pro každého pachatele reálně jinou hodnotu. Rovněž pak upozorňují, že problematické může být i stanovení většího než malého množství u běžně užívaných léků, jako je například diazepam.⁷³ Domnívám se však, že případ většího než malého množství léků by (samozřejmě podle okolností konkrétního případu) mohl být jedním z těch, v nichž by mohla být na místě aplikace korektivů trestního bezprávní orgány činnými v trestním řízení.

Jak jsem již uvedl v kapitole 2.2.2, v případě § 283 odst. 2 písm. d) by podle mého názoru měl být termín množství nahrazen termínem rozsah. Domnívám se však, že z důvodu potřeby právní jistoty je správné, když u základní skutkové podstaty podle § 284 (a obdobně u § 285) při primárním rozlišení, zda se u konkrétního skutku jedná či

---

⁷¹ HRUŠKA, Jiří. Drogové trestné činy de lege lata a de lege ferenda. *Trestní právo: odborný časopis pro trestní právo a obory související*. 2011, č. 3, s. 12.

⁷² Nullum crimen sine lege - žádný trestný čin bez zákona je jednou ze základních zásad trestního práva hmotného. V tomto případě se jedná o jednu z jejích rovin, a to požadavek zákonné formy pro trestněprávní předpisy.

⁷³ Například TUKINSKÁ, Markéta. Množství drogy větší než malé dle nového trestního zákoníku. *Kriminalistika: časopis pro kriminalistickou teorii a praxi*. Praha: Odbor vydavatelství a tisku MV ČR, 2010, XXXXIII, č. 2. s. 136.

nejedná o trestný čin, existuje jednoznačně určitelné množstevní kritérium. Některé OPL mohou být různě účinné, ale to je v předmětném nařízení dostatečně vyřešeno kombinací minimálního celkového množství OPL a minimálního množství účinné látky v něm. Příslušnému soudu je pak ponechán prostor pro posouzení, zda v konkrétním případě vzhledem k množství OPL a podílu účinné látky v ní je rovněž dána i některá z přitěžujících okolností, nebo nikoli. Samozřejmě je možné vést diskusi nad tím, jaké hodnoty by měly být u jednotlivých látek uvedeny a je zřejmé, že v případě potřeby může vláda toto nařízení poměrně rychle upravit. V tomto směru je tedy úprava většího než malého množství prostřednictvím nařízení vlády pružnější než vymezení návykových látek prostřednictvím příloh zákona č. 167/1998 Sb. Zároveň je však v této souvislosti třeba uvést, že toto nařízení bylo dosud změněno jen jednou.⁷⁴

3.1.3 Ostatní znaky základních skutkových podstat

Zákonem č. 112/1998 Sb. byl v § 187 zákona č. 140/1961 Sb. termín „bez povolení“ nahrazen pojmem „**neoprávněně**“. Toutéž novelou byl do zákona č. 140/1961 Sb. nově zařazen § 187a, který však pracoval opět s termínem „bez povolení“. Tento drobný nesoulad byl odstraněn § 284 TZ, který v základních skutkových podstatách odst. 1 i 2 již používá termín „**neoprávněně**“.

Obsahu pojmu **přechovávání** jsem se stejně jako některým dalším znakům skutkové podstaty již částečně věnoval v kapitole 2.1. **Vlastní potřeba** je znakem, který vyjadřuje, že předmětnou látku přechovává pachatel jako konzument. Nově byla v základní skutkové podstatě přímo vyjádřena, dříve se pouze dovozovala z podstaty tohoto trestného činu. Pokud by byla daná látka určena pro někoho jiného, jednalo by se o trestný čin podle § 283 TZ.

Na tomto místě je ještě potřeba uvést, že znění ustanovení § 284 odst. 1 nebylo zákonodárcem zvoleno zcela šťastně, a to konkrétně formulace „...*nebo psychotropní látku obsahující jakýkoli tetrahydrokanabinol, izomer nebo jeho stereochemickou variantu (THC)*...“. Podle přílohy č. 4 ZoNL jsou totiž tetrahydrokanabinol, izomer nebo jeho stereochemická varianta (THC) psychotropní látkou samy o sobě. Podle

---

⁷⁴ Nařízením vlády č. 4/2012 Sb., kterým byl mimo jiné seznam v příloze č. 2 nařízení č. 467/2009 rozšířen o 34 OPL.

Jelínka měl zpracovatel zákona pravděpodobně na mysli přípravek tyto látky obsahující.⁷⁵

Obě skutkové podstaty tohoto trestného činu jsou ve vztahu k § 283 subsidiární a privilegované. Důležité je, že na rozdíl od § 283 se ani jedna z nich nevztahuje na přípravek obsahující OPL ani na prekursor. Jejich přechovávání pro vlastní potřebu je postihováno jako trestný čin Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu podle § 286 TZ.

3.1.4 Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby

U přitěžujících okolností **spáchání ve větším rozsahu** došlo jen k drobné změně ve snížení dolní sazby trestu odnětí svobody o šest měsíců. Nový TZ však v návaznosti na již zmiňované odstupňování rozsahu spáchání zařadil do § 284 TZ jako odstavec 4 novou přitěžující okolnost spáchání činu ve značném rozsahu.

---

⁷⁵ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2. vydání. Praha: Leges, 2010. s. 709.

4. § 285 Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku

4.1 Skutkové podstaty

(1) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje v množství větším než malém rostlinu konopí, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje v množství větším než malém houbu nebo jinou rostlinu než uvedenou v odstavci 1 obsahující omamnou nebo psychotropní látku, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(3) Odnětím svobody až na tři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve větším rozsahu.

(4) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve značném rozsahu.

4.1.1 Nedovolené pěstování rostlin obsahující OPL v předchozí právní úpravě

Předchozí právní úprava tento trestný čin neznala, v důsledku čehož za účinnosti zákona č. 140/1961 Sb. vždy nepanovala jasná shoda v tom, pod který trestný čin by se jednání popsané ve skutkové podstatě dnešního § 285 TZ mělo podřadit. Tedy zda se jednalo o trestný čin podle § 187, 187a, nebo dokonce § 188 zákona č. 140/1961 Sb.

Nejvyšší soud v případě rostliny konopí usnesením sp. zn. 3 Tdo 687/2006 ze dne 21. 6. 2006 judikoval, že: „*Samotné pěstování rostliny konopí (rod Cannabis), kterou zvláštní zákon považuje za omamnou látku (...) nelze zároveň ztotožňovat s pojmem „výroba“ omamné nebo psychotropní látky podle § 187 tr. zák. O výrobu (resp. některou její fázi) by mohlo jít jedině v případech, pokud by rostlina konopí byla sklizena a následně došlo k jejímu neoprávněnému zpracování v procesu, v němž by jako vstupní komponent byla dále upravována, a to buď do stavu způsobilého již ke spotřebě (marihuana), anebo k získání psychotropní látky tetrahydrokanabinolu (THC).*“ Nejvyšší soud k tomu dále upozornil, že v případě, kdy pěstování rostliny konopí sice směřovalo k uskutečnění takové výroby, avšak z určitých důvodů k takové výrobě nedošlo, podle okolností konkrétního případu by takové jednání mohlo být posouzeno též jako pokus nebo příprava trestného činu podle § 187 zákona č. 140/1961 Sb. Rovněž pak dodal, že vzhledem ke skutečnosti, že tato rostlina je podle ZoNL

omamnou látkou již sama o sobě, její pěstování pro vlastní potřebu v množství větším než malém může naplnit zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu podle § 187a a pěstování pro jiného může být opatřením látky jinému ve smyslu § 187 zákona č. 160/1961 Sb.⁷⁶

V roce 2008 pak Nejvyšší soud v usnesení sp. zn. 3 Tdo 52/2008 doplnil, že jelikož konopí seté je již samo o sobě omamnou látkou, nemůže být současně předmětem určeným k výrobě takové látky podle § 188 zákona č. 160/1961 Sb. Dále pak uvedl, že jestliže rostlina konopí setého byla pěstována a dále zpracovávána výlučně pro potřeby alternativní léčby, pak s ohledem i na ostatní okolnosti mající vliv na konkrétní společenskou nebezpečnost činu lze učinit závěr, že není naplněn materiální znak takového činu.⁷⁷

Podle předchozí právní úpravy tedy bylo jednání pachatele spočívající v nedovoleném pěstování rostliny obsahující OPL trestným činem podle § 187 nebo § 187a. zákona č. 160/1961 Sb. Dále mohlo být též přestupkem podle § 30 odst. 1 písm. j) zák. č. 200/1990 Sb., jiným správním deliktem podle § 36 odst. písm. t) zákona č. 167/1998 Sb., nebo bylo bez právního postihu zcela.

4.1.2 Vztah k trestným činům podle § 283 a § 286

Zákonodárce do TZ tento nový trestný čin zařadil s myšlenkou, že by měly existovat rozdílné sankce pro pěstování rostlin obsahujících OPL za „komerčním“ účelem a za účelem „samozásobitelství“. V případě, kdy pachatel příslušnou rostlinu (houbu), která je sama o sobě OPL, sám pěstuje s tím, že ji má v úmyslu následně sám zkonsumovat, je společenská nebezpečnost tohoto jednání nepochybně výrazně menší, než když pachatel takovou rostlinu pěstuje například ve velkokapacitní pěstírně za účelem její další distribuce. V prvním případě je jednání pachatele posuzováno jako nový trestný čin podle § 285 TZ a v případě druhém je možný postih podle § 283 TZ. Lze tedy říci, že trestný čin podle § 285 TZ je **privilegovanou skutkovou podstatou** vůči trestnému činu Nedovolené výroby a jiného nakládání s OPL a s jedy podle § 283 TZ.

V případě, že pachatel rostlinu (houbu), která sama o sobě není OPL, pěstuje nikoli pro svou vlastní potřebu, ale s úmyslem ji použít k nedovolené výrobě OPL

⁷⁶ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. 6. 2006, sp. zn. 3 Tdo 687/2006.

⁷⁷ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 1. 2008, sp. zn. 3 Tdo 52/2008.

či jedu, je možné takové jednání posoudit také podle ustanovení § 286 TZ. Pokud by však úmysl pachatele v tomto směru směřoval k trestnému činu podle § 283 TZ v takové míře, že by se jednalo o zvlášť závažný zločin, bylo by na místě jednání pachatele posuzovat jako přípravu k trestnému činu podle § 283 TZ.⁷⁸

4.1.3 Houby a jiné rostliny

Na které rostliny a houby se vztahuje ustanovení § 285 TZ, vymezuje na základě zmocnění v § 289 odst. 3 TZ **nařízení vlády č. 455/2009 Sb.**, respektive jeho příloha č. 1. V původním znění ze dne 7. 12. 2009 v ní byly v části A kromě již zmíněné rostliny konopí uvedeny také rostliny obsahující DMT, rostliny obsahující 5-methoxy-DMT, rostliny obsahující meskalin a kokainovník pravý a v části B houby obsahující psilocybin a psilocin.

DMT, jíž je velmi podobná látka **5-methoxy-DMT**, je velmi silná halucinogenní látka, která se vyskytuje i v běžných trávách (rákos obecný nebo chrástice rákosová), některých okrasných rostlinách (kosmatec, asijský jetel nebo lespedézie), ovocných stromech (granátovník obecný) nebo i v jiných rostlinách (jmelí bílé).⁷⁹

Meskalin je halucinogen zastoupený v mnoha kaktusech rostoucích na americkém kontinentu. Indiáni jeho účinky využívali při svých obřadech, přičemž v USA tak na základě zvláštní výjimky dodnes činí členové Církve domorodých Američanů (Native American Church).⁸⁰ Podle výše uvedeného nařízení vlády bylo trestné pěstování více než pěti rostlin obsahujících meskalin, přičemž na rozdíl od konopí nebylo rozhodné, jaké procento této látky rostliny obsahují. Proti tomuto se od počátku stavěli pěstitelé kaktusů, kteří poukazovali na to, že v ČR je odhadem asi šest tisíc takových pěstitelů (z toho jen polovina registrovaných) a někteří z nich počítají své kaktusy po stovkách. Souhlasili sice, že velká část z přibližně 4.000 druhů kaktusů meskalin skutečně obsahuje, avšak zdůrazňovali, že zatímco v domovské poušti mohou kaktusy obsahovat meskalinu několik procent, v evropských podmínkách pouze stopové množství.⁸¹ Jeden z autorů tohoto nařízení vlády, MUDr. Tomáš Zábranský,

---

⁷⁸ HRUŠKA, Jiří. Drogové trestné činy de lege lata a de lege ferenda. *Trestní právo: odborný časopis pro trestní právo a obory související*. 2011, č. 3, s. 13.

⁷⁹ HRUŠKA, Jiří. Drogové trestné činy de lege lata a de lege ferenda. *Trestní právo: odborný časopis pro trestní právo a obory související*. 2011, č. 3, s. 14.

⁸⁰ NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vydání. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1997. s. 37.

⁸¹ http://zpravy.idnes.cz/kaktusari-kvuli-meskalinu-podepisuji-petici-proti-vyhlasce-poslou-ji-vlade-1vm-/domaci.aspx?c=A100104_201852_domaci_jw [6. listopad 2012].

Ph.D., mimo jiné argumentoval, že na běžné pěstitele se ustanovení tohoto nařízení nevztahovalo, nicméně tato skutečnost by mohla být dovozována maximálně ze zásady subsidiarity trestní represe podle § 12 odst. 2 TZ, avšak nikoli z jiného ustanovení TZ nebo z uvedeného nařízení vlády.⁸² Patrně i díky tlaku médií, signatářů petice, kaktusářů a jiné odborné veřejnosti byly **nařízením vlády č. 3/2012 Sb.** z nařízení vlády č. 455/2009 Sb. rostliny obsahující meskalin a také rostliny obsahující DMT nebo 5-methoxy-DMT vypuštěny.

Kromě rostliny konopí je tak v části A nařízení vlády č. 455/2009 Sb. v platném znění již uveden pouze **kokainovník pravý**. Tento strom či keř pocházející z Jižní Ameriky je základní surovinou pro výrobu kokainu. **Psilocybin a psilocin** jsou halucinogenní látky obsažené v některých houbách. Kromě řady druhů, jejichž domovem je Střední Amerika, mezi ně patří také v ČR se vyskytující lysohlávka.⁸³

Šámal mezi „jiné rostliny“ podle § 285 odst. 2 řadí také **opiový mák** (*Papaver somniferum album*), tedy rostlinu, z níž se získává opium a jeho deriváty jako například heroin, morfium nebo kodein.⁸⁴ Příslušné nařízení vlády č. 455/2009 Sb. však opiový mák v žádné ze svých příloh neuvádí (a ani v minulosti neuvádělo). Proto jsem toho názoru, že trestný čin podle § 285 TZ se na pěstování opiového máku nevztahuje a případné pěstování této rostliny by s ohledem na konkrétní případ mělo být posuzováno podle jiných ustanovení TZ.

4.1.4 Množství větší než malé

Při zavedení tohoto nového samostatného trestného činu zákonodárce uplatnil stejné **rozdílení OPL na měkké a tvrdé** jako v § 284. V prvním odstavci je tak postihováno nedovolené pěstování rostliny konopí a v odstavci druhém pak pěstování ostatních rostlin a hub. Výše zmíněné **nařízení vlády č. 455/2009 Sb.** vymezuje jak rostliny a houby, které se pro účely trestního zákoníku považují za OPL, tak jejich počet, který je pro účely TZ větším než malým množstvím. V případě hub

---

⁸² http://zpravy.idnes.cz/pestitele-kaktusu-by-se-kvuli-sve-zalibe-mohli-dostat-do-vezeni-psh-/domaci.aspx?c=A091208_114054_domaci_ban [6. listopad 2012].

http://zpravy.idnes.cz/policie-ke-kaktusarum-kvuli-meskalinu-nevtrhne-rika-spoluautor-drogove-vyhlaske-y-gjq-/domaci.aspx?c=A091209_102738_domaci_taj [6. listopad 2012].

⁸³ NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vydání. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1997. s. 38.

⁸⁴ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 2894.

obsahujících psilocybin a psilocin jde o více než 40 kusů a v případě rostliny konopí a kokainovníku pravého o pět kusů.

Zatímco v případě trestného činu podle § 284 TZ je nařízením vlády č. 467/2009 Sb. množství větší než malé stanoveno kombinací množství konopí a účinné látky v něm, v případě § 285 a nařízení vlády č. 455/2009 Sb. je kritériem určujícím větší než malé množství pouze množství (počet) rostlin konopí. Množství účinné látky v rostlině tak v tomto směru nehraje žádnou roli. Jeho význam je pouze pro vyjmutí pěstování technického konopí z dopadů § 285. Příloha č. 1, část A., bod 1. tohoto nařízení vlády ve své původní podobě umožňovala postih pěstování všech druhů a odrůd rostliny konopí, které obsahovaly více než 0,3 % látek ze skupiny tetrahydrokanabinolů z celkové hmotnosti rostliny. **Nařízením vlády č. 3/2012 Sb.** bylo toto ustanovení více přizpůsobeno Jednotné úmluvě o omamných látkách a ZoNL tak, že uvedené procento účinné látky musí rostlina konopí obsahovat v kvetoucím nebo plodonosném vrcholíku rostliny konopí (s výjimkou zrn) včetně listů. Tato nová definice je tedy výrazně přísnější, neboť právě ve vrcholíku je koncentrace účinné látky delta-9-THC několikanásobně vyšší než v jiných částech rostliny.

U kokainovníku pravého a hub obsahujících psilocybin a psilocin není na rozdíl od nařízení vlády č. 467/2009 Sb. minimální množství účinné látky stanoveno vůbec. Teoreticky je tedy pravděpodobně možné, aby v konkrétním případě pěstování rostlin (hub) v množství větším než malém došlo ke spáchání trestného činu podle § 285 TZ, ačkoli po „sklizení“ by tyto rostliny (houby) v sobě neměly dostatek účinné látky, v důsledku čehož by tak nemohlo dojít k naplnění skutkové podstaty trestného činu podle § 284 TZ.

Na výsledný podíl účinné látky má velký vliv skutečnost, v jaké vegetační fázi byla rostlina (houba) sklizena, a také podmínky, za kterých byla předtím pěstována. Případné zařazení **množství účinné látky** jako dalšího kritéria pro určení většího než malého množství rostliny (houby) lze proto hodnotit jako velmi obtížné a problematické. V případě, kdy by k výše nastíněné teoretické situaci došlo, by jednání pěstující osoby bylo skutečně posuzováno podle § 285 TZ. Pokud by ale hodnoty množství účinné látky v rostlině (houbě) nějakým způsobem stanoveny byly a rostlina by jich nedosahovala, jednání pachatele by bylo posuzováno podle stejného ustanovení TZ - byť jen jako pokus podle § 21 odst. 1 TZ. V případě, že by u pachatele byly

zajištěny rostliny nacházející se jen v embryonálním či vegetativním stádiu, podle Hrušky by bylo namísto takové jednání pachatele posoudit rovněž jako pokus spáchání trestného činu podle § 285 TZ.⁸⁵

Někteří autoři, jako například Tukinská, kritizují, že nařízení vlády č. 455/2009 nijak nezohledňuje současné trendy v pěstování rostliny konopí, kdy tyto mohou mít i více než 20 % účinné látky, ani velikost rostlin.⁸⁶ Rostlinou konopí se budu dále podrobněji zabývat v kapitole 4.2. Na tomto místě je nicméně třeba potvrdit, že s výjimkou odlišení od technického konopí není **množství účinné látky** v rostlině pro samotnou trestnost pěstování rostliny konopí významné. Faktem ale je, že některé rostliny konopí jsou vyšlechtěny tak, že mají bez nadsázky podobu malých keříků, a je tedy pravdou, že osoba pěstující šest „obyčejných“ rostlinek konopí s poměrně nízkým obsahem účinné látky skutkovou podstatu trestného činu podle § 285 odst. 1 TZ naplní, kdežto osoba pěstující pět keříků šlechtěné rostliny konopí s vysokým obsahem účinné látky nikoli. Pokud pachatel tuto skutkovou podstatu trestného činu podle § 285 naplní, příslušný soud při stanovení druhu a výměru trestu podle § 39 TZ může přihlídnout i k podílu účinné látky v rostlinách. Vzhledem k tomu, že se dá očekávat příliv ještě více vyšlechtěných a rozvětvených druhů konopí, je možné, že vláda v tomto směru v budoucnu v příloze č. 2 nařízení č. 455/2009 Sb. přistoupí k nějakému dalšímu upřesnění či rozdělení typů rostlin, nebo zákonodárce u tohoto trestného činu v přitěžujících okolnostech množství účinné látky zohlední.

4.1.5 Skutkové podstaty v porovnání s § 284

Trestný čin Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku má stejně jako trestný čin Přechovávání omamné a psychotropní látky podle § 284 TZ **dvě základní skutkové podstaty**, z nichž ta s mírnější trestní sazbou se rovněž jako v § 284 TZ týká výlučně konopí. Ze vzájemného porovnání výše sazeb trestů odnětí svobody u těchto dvou trestných činů je patrná snaha zákonodárce vyjádřit, že trestný čin podle § 285 TZ je méně závažný než trestný čin podle § 284 TZ. Tato snaha se projevuje tím, že maximální sazby trestů odnětí svobody jsou u trestného

---

⁸⁵ HRUŠKA, Jiří. Drogové trestné činy de lege lata a de lege ferenda. *Trestní právo: odborný časopis pro trestní právo a obory související*. 2011, č. 3, s. 13-14.

⁸⁶ TUKINSKÁ, Markéta. Množství drogy větší než malé dle nového trestního zákoníku. *Kriminalistika: časopis pro kriminalistickou teorii a praxi*. Praha: Odbor vydavatelství a tisku MV ČR, 2010, XXXXIII, č. 2. s. 137.

činu podle § 285 TZ v poloviční výši - 6 měsíců v odstavci 1 a jeden rok v odstavci 2. Proti tomuto Mahdalíčková namítá, že podle čl. 2 odst. 1 písm. a) Rámcového rozhodnutí Rady EU 2004/757/SVV ze dne 25. října 2004 jsou členské státy povinny přijmout nezbytná opatření, aby pěstování rostlin Cannabis, je-li protiprávní, bylo trestné, a aby se na tento trestný čin vztahoval trest odnětí svobody v horní hranici nejméně 1 - 3 roky. Podle Mahdalíčkové tak ČR tím, že v § 285 odst. 1 činí horní hranice trestu odnětí svobody jen „až šest měsíců“, porušuje své mezinárodní závazky.⁸⁷ K tomuto je třeba uvést, že ČR své závazky neporušuje, neboť v odstavci 2. již zmíněného čl. 2 uvedeného rámcového rozhodnutí je z této povinnosti státu upravena výjimka pro případ, že pachatel se takového jednání dopustí výhradně pro svou vlastní spotřebu tak, jak je vymezena vnitrostátními právními předpisy, což se přesně vztahuje na § 285 odst. 1 TZ.

U okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby platí, že jsou stejné jako u § 284 TZ. Příslušná ustanovení se liší pouze tresty, které jsou u trestného činu podle § 285 TZ mírnější.

4.2 Konopí

4.2.1 Konopí obecně

Konopí, respektive tzv. „**marihuana**“, je jednou z celosvětově nejrozšířenějších OPL. Podle čl. 1 písm. b) Jednotné úmluvy o omamných látkách se tímto názvem označuje kvetoucí nebo plodonosný vrcholík rostliny konopí (s výjimkou zrn a listů, které nemají vrcholíky), z něhož pryskyřice nebyla vyloučena, bez ohledu na jeho použití. Podle zákona č. 167/1998 Sb. pak kvetoucí nebo plodonosný vrcholík rostliny z rodu konopí nebo nadzemní část rostliny z rodu konopí, jejíž součástí je vrcholík. Konopí je zařazeno do přílohy č. 3 tohoto zákona a patří tedy mezi omamné látky. Tetrahydrokanabinol (THC) je hlavní účinnou látkou v konopí a stejně jako jeho izomery a jejich stereochemické varianty je uveden mezi psychotropními látkami v příloze č. 4 uvedeného zákona.

---

⁸⁷ MAHDALÍČKOVÁ, Jana. Drogové delikty. In JELÍNEK, Jiří (ed.). *O novém trestním zákoníku: sborník z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny, květen 2009, trestněprávní sekce*. 1. vydání. Praha: Leges, 2009, s. 128.

Z květů a listů v horní části rostliny konopí lze také získat tzv. „**hašiš**“, tedy pryskyřici z konopí, definovanou Jednotnou úmluvou o omamných látkách jako oddělenou, surovou nebo čištěnou pryskyřici získanou z rostliny konopí. V ZoNL je stejně jako konopí uveden v příloze č. 3 mezi omamnými látkami.

Zvláštní kategorií mezi rostlinami konopí je **technické konopí**, nebo-li konopí seté - *Cannabis sativa*, obsahující méně než 0,3 % THC. Jedná se o významnou plodinu, která má široké využití v textilním, stavebním nebo papírenském průmyslu a která nepatří mezi OPL. V ČR jsou pěstovány dvě odrůdy tohoto konopí, ZoNL v § 29 stanovuje ohlašovací povinnost pro pěstitele, který je pěstuje na ploše větší než 100 m².

Druhů rostlin konopí obsahujících více než 0,3 % THC existuje v dnešní době nespočet, k čemuž přispívá průmyslové šlechtění snažící se v rostlinách zvýšit podíl účinné látky. Ten může každý pěstitel dále zvýšit kvalitním hnojením, poskytováním dostatku světla nebo též pěstováním formou hydroponie. Konopí dnes zdaleka neroste jen ve volné přírodě a neobsahuje pouze 2 % účinné látky. I v domácích podmínkách jsou běžně pěstovány rostliny s obsahem účinné látky i ve výši 20 %.⁸⁸

Někteří autoři si tak v souvislosti s nově zavedeným rozlišováním OPL na měkké a tvrdé kladou otázku, zda u některých druhů **konopí s vysokým obsahem THC** lze ještě hovořit o měkkých OPL.⁸⁹ Tuto otázku by z odborného hlediska měli jistě zodpovědět zejména odborníci z řad adiktologů. Osobně v tomto rozlišení OPL vidím ještě jiný důležitý aspekt, kterým je značná společenská tolerance (například na rozdíl od rovněž významně rozšířeného pervitinu). Zeman v této souvislosti zmiňuje studii z roku 2008, ze které vyplynulo, že zkušenost s konopím má třetina populace ve věku od 15 do 64 let a více než polovina populace osob ve věku od 18 do 34 let, což je skutečně významný počet.⁹⁰ Popularitu konopí navíc zvyšuje fakt, že se například čím dál častěji v pozitivní roli objevuje ve filmech, jsou pořádány konopné veletrhy nebo že nejen celebrity veřejně přiznávají zkušenosti s touto látkou a popisují své vtípné

---

⁸⁸ například HRUŠKA, Jiří. Drogové trestné činy de lege lata a de lege ferenda. *Trestní právo: odborný časopis pro trestní právo a obory související*. 2011, č. 3, s. 9.

⁸⁹ například MAHDALÍČKOVÁ, Jana. Drogové delikty. In JELÍNEK, Jiří (ed.). *O novém trestním zákoníku: sborník z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny, květen 2009, trestněprávní sekce*. 1. vydání. Praha: Leges, 2009, s. 128.

⁹⁰ ZEMAN, Petr; TRÁVNÍČKOVÁ Ivana; ŠTEFUNKOVÁ Michaela. *Vybrané aspekty drogové problematiky z pohledu občanů*. 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011. s. 14.

příhody, což v souhrnu může působit tak, že na užívání konopí nemusí být nic špatného. Vzhledem k tomu, jak velká část populace má s konopím zkušenost, jak velká část ho užívá aktivně a jak je konopí obecně ve společnosti vnímáno, se domnívám, že i navzdory tomu, že některé jeho druhy obsahují skutečně vysoké množství účinné látky, by jeho zařazení mezi měkké OPL mělo být vnímáno nejen po stránce menší škodlivosti, ale také jako vyjádření určité míry tolerance společnosti vůči jejím členům, kteří se kvůli užívání konopí dopustí trestného činu podle § 284 nebo § 285 TZ.

4.2.2 Užívání konopí

Konopí se především kouří, a to buď samostatně, nebo kvůli lepšímu hoření s příměsí tabáku. Nejběžnější je forma ručně balených cigaret, tzv. „jointů“, ale běžné jsou i dýmky nebo „skleněčky“.⁹¹ Při kouření se účinky dostávají již po několika minutách a vydrží například i osm hodin. Konopí se dále užívá jako „potravina“. Je možné z něj připravit ochucené mléko a lze ho také požívat přímo - buď samotné, nebo v koláči, pizze, marmeládě, atd. Na tyto úpravy lze použít i další části rostliny konopí, jako například listy, a to i samčích rostlin. Nevýhodou takovýchto úprav je nebezpečí předávkování, neboť se u nich jednak obtížně odhaduje míra a zároveň účinky mohou poměrně nevyzpytatelně nastoupit i se zpožděním desítek minut, přičemž přetrvat mohou výrazně déle než při kouření.

Konkrétní **účinky konopí** záleží na mnoha faktorech, jako je podíl účinné látky nebo množství, způsob i frekvence užívání. Svůj význam mají také fyzické a psychické dispozice uživatele, přičemž velmi důležité je aktuální psychické rozpoložení uživatele. Významnou roli hraje také vnější prostředí a případně též počet dalších spolukonzumentů. V závislosti na zmíněných faktorech může konopí vyvolávat pocity relaxace, rozjařenosti, živějšího vnímání smyslových vjemů, ale též otupělosti i netečnosti. Pravidelné a časté užívání konopí může vést k nemocem dýchacího traktu.

4.2.3 Konopí jako lék

Rostlina konopí s výrazně vyšším obsahem účinné látky, než obsahuje technické konopí, má celou řadu léčivých účinků. Miovský zmiňuje její pozitivní roli například při léčbě roztroušené sklerózy, zeleného zákalu, epilepsie, Parkinsonovy nemoci, zánětů

---

⁹¹ Skleněčkou je krátká, dutá, na jednom konci rozšířená skleněná trubička. Tento rozšířený konec se nacpe konopím (obvykle bez tabáku), zapálí a druhou stranou trubičky se kouř vdechuje.

a také při pomoci u nevolnosti a zvracení při chemoterapii nebo od bolestivých stavů obecně.⁹² V konkrétním případě je však nutné zvážit rizika spojená s možným vznikem závislosti a rovněž dlouhodobější účinky na plíce, trávicí ústrojí a podobně. Lumír Ondřej Hanuš, jeden z předních světových odborníků na rostlinu konopí, k tomu uvádí, že vzhledem k dlouhému období zákazu je výzkum rostliny konopí s ohledem na její léčebné účinky dosud v plenkách. Na příkladu rakoviny však upozorňuje, že každý člověk je originál, a proto zatímco někomu může rostlina konopí některou formu rakoviny vyléčit zcela, někomu zdravotní stav zlepší, ale jinému zároveň nemusí pomoci vůbec.⁹³

Ohledně konkrétního zpracování a aplikace Hanuš dále uvádí zpracovávání rostliny konopí do mastí nebo roztoků, její užívání jako rostlinné drti (kouřením, perorálně nebo inhalací pomocí speciálních přístrojů tzv. „vaponizérů“). Zmiňuje též extrahování látky THC do léčivých přípravků. V této souvislosti je potřeba říci, že s platností od 13. dubna 2011 Státní ústav pro kontrolu léčiv zaregistroval v České republice první přípravek obsahující extrakty z rostliny konopí – Sativex oromucosal spray, používaný při léčbě roztroušené sklerózy.⁹⁴ Je však je nutné poznamenat, že pořizovací cena tohoto přípravku je velmi vysoká. Ačkoli je dnes již možná syntetická výroba látky THC, zastánci využívání léčebných účinků konopí argumentují, že rostlina konopí kromě THC obsahuje též celou řadu dalších prospěšných látek.⁹⁵

Nejvyšší soud v roce 2008 judikoval, že v případě pěstování rostliny konopí pro léčebné účely je možné v konkrétním případě učinit závěr o tom, že není naplněn materiální znak trestného činu⁹⁶. Tento názor není možné uplatnit na nový trestný čin podle § 285 TZ, neboť nový TZ vyznává formální pojetí trestného činu. Je sice otázkou, zda by se v konkrétním případě příslušný soud nepřiklonil k aplikaci § 12 odst. 2 TZ, avšak například Hruška je k takovému použití zásady subsidiarity trestní represe

---

⁹² MIOVSKÝ, Michal. *Konopí a konopné drogy: adiktologické kompendium*. 1. vydání. Praha: Grada, 2008. s. 407 a následující.

⁹³ <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1093836883-na-plovarne-s-lumirem-hanusem/212522160100025/video/> [6. listopad 2012].

⁹⁴ <http://www.sukl.cz/sukl/avizo-sukl-ze-dne-18-4-2011?highlightWords=sativex> [6. listopad 2012]

⁹⁵ MIOVSKÝ, Michal. *Konopí a konopné drogy: adiktologické kompendium*. 1. vydání. Praha: Grada, 2008. s. 89 a následující.

⁹⁶ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 1. 2008, sp. zn. 3 Tdo 52/2008.

skeptický.⁹⁷ Uvádí však, že v odůvodněných případech by mělo být postupováno podle § 159 a odst. 4 TR nebo podle § 172 odst. 2 písm. c) TR.

Pěstování rostliny konopí pro léčebné účely je tedy při překročení hranice většího než malého množství trestným činem podle § 285 odst. 1 TZ, s čímž část odborné i laické veřejnosti dlouhodobě nesouhlasí.⁹⁸ V srpnu 2011 vznikla pod sekretariátem Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky odborná „Společná pracovní skupina sekretariátu Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky a Poslanecké sněmovny PČR pro legislativu a související předpisy upravující pěstování, zpracování, distribuci a použití netechnického konopí pro léčebné a výzkumné účely“ (zkráceně Pracovní skupina za zpřístupnění konopí pro léčbu a výzkum v České republice), která do prosince 2011 připravila návrh legislativních změn umožňujících zpřístupnění konopí pro léčbu v ČR.

Z návrhů skupiny vycházející poslanecký návrh zákona je v současné době v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky projednáván jako Sněmovní tisk 590/0, část č. 1/4, a to ve třetím čtení. Nejedná se o komplexní úpravu prostřednictvím samostatného zákona, nýbrž o zákon novelizující existující zákony, jako zejména zákon č. 378/2007 Sb. o léčivech nebo ZoNL.

Vzhledem ke skutečnosti, že do data uzavření rukopisu této práce nebyl legislativní proces ukončen ani na úrovni Poslanecké sněmovny, nebudu tento návrh zákona rozebírat podrobně. Ve stručnosti lze říci, že je jím zamýšleno umožnit pěstování rostliny konopí pro léčebné účely na základě zvláštní licence udělené Státním úřadem pro kontrolu léčiv ve zvláštním výběrovém řízení, a to jen na dobu nejvýše pěti let. Na základě zvláštního povolení udělovaného Ministerstvem zdravotnictví ČR by byl umožněn i dovoz a vývoz takového konopí. Veškeré převody konopí by probíhaly výhradně přes Státní úřad pro kontrolu léčiv, přičemž k nemocnému by se konopí dostalo pouze na základě lékařského předpisu. V případě přijetí tohoto návrhu zákona bude pro jeho praktickou funkčnost podle mého názoru zásadní, aby cena měsíční

---

⁹⁷ HRUŠKA, Jiří. Drogové trestné činy de lege lata a de lege ferenda. *Trestní právo: odborný časopis pro trestní právo a obory související*. 2011, č. 3, s. 14.

⁹⁸ například: <http://www.lecebnekonopi.cz/petice/seznam-signataru/p-1> [6. listopad 2012].
http://zpravy.idnes.cz/legalizujte-konopi-k-lecbe-zadaji-poslance-v-petici-lekari-a-nemocni-1p9-/domaci.aspx?c=A110816_100201_domaci_jj <http://www.lecebnekonopi.cz/petice/seznam-signataru/p-1> [6. listopad 2012].

dávky pro nemocného nebyla neúměrně vysoká v porovnání s náklady domácího pěstování.

4.3 Problematika growshopů

4.3.1 Obecně o growshopech

Growshopy jsou obchody, které u nás začaly vznikat před více než deseti lety, přičemž až v posledních několika letech začalo velmi výrazně přibývat společností či fyzických osob v tomto oboru podnikajících. Dle internetového portálu www.magazin-legalizace.cz je jen v Praze čtrnáct a ve zbytku země pak dalších čtyřicet čtyři growshopů. Naprostá většina z nich nyní své zboží nabízí již i v klasických kamenných obchodech.⁹⁹

Patrně nejznámějším growshopem a zároveň velkým průkopníkem v této oblasti je **Growshop.cz** patřící společnosti GROWMAN PLAINS s.r.o., která je zároveň jediným společníkem dalšího velmi známého growshopu Growland s.r.o. Growshop.cz byl před několika lety jedním z prvních growshopů, který otevřel kamenný obchod. Jeho logo s jahodou¹⁰⁰ je možné spatřit jako partnera řady akcí - především koncertů, a to jak klubových, tak velkých hudebních festivalů.¹⁰¹

4.3.2 Sortiment

Heslem Growshopu.cz je „Vše pro pěstování pod umělým osvětlením“, přičemž toto heslo by mohlo platit i pro většinu ostatních growshopů.¹⁰²

Rostliny konopí lze v našich podmínkách pěstovat i ve volné přírodě. V takovém případě však rostlina ani zdaleka nedosáhne velikosti, počtu vrcholů ani podílu účinné látky, jako by tomu bylo s použitím některých výrobků nabízených growshopy. K dosažení co možná největších pěstitelských úspěchů totiž growshopy nabízejí veškeré vybavení. Je možné koupit speciální pěstební substráty, hydroponické systémy, hnojiva a také přístroje pro nastavení, udržování a hlídání ideálních podmínek

---

⁹⁹ <http://www.magazin-legalizace.cz/cs/growshops/> [6. listopad 2012].

¹⁰⁰ Symbolika jahody je zřejmá. Na vrchu každé jahody je tzv. kalich – pozůstatek květu. Tato zelená část jahody, která se před konzumací jahody odtrhává, svým vzhledem připomíná konopný list.

¹⁰¹ http://www.konoptikum.cz/articles/2012/07/festivaly_konoptikum_growshop_2012.php [6. listopad 2012].

¹⁰² <http://www.growshop.cz/>[6. listopad 2012].

pro růst rostliny. Protože rostlina konopí potřebuje hodně světla, lze samozřejmě koupit i speciální osvětlení.

Tím nejdůležitějším druhem zboží jsou ale semena rostliny konopí, kterých lze koupit desítky druhů, obvykle v balíčcích po 3 - 10 kusech. Vzhledem k nekončícímu šlechtění se sortiment stále rozšiřuje. Pro všechna semena samozřejmě platí, že z nich pěstovaná rostlina je výrazně odolnější proti škůdcům. Lze je vybírat vzhledem k předpokládané výsledné velikosti rostliny, chuti konopí nebo možnému podílu účinné látky v něm. Oblíbená jsou feminizovaná semena, která pěstители téměř zaručují pěstování samičí rostliny.¹⁰³

4.3.3 Growshopy a trestní zákoník

Jediný společník a zároveň jediný jednatel společnosti NATURAL TECHNOLOGIES, s.r.o., provozující internetový obchod www.novygrowshop.cz a zároveň „kamenný“ obchod v Praze – Holešovicích, pan Michal Jakeš, dne 15. 9. 2011 v on-line rozhovoru na portálu ihned.cz uvedl, že si nechal zpracovat odborné posudky, podle nichž je prodej semen konopí legální.¹⁰⁴ S takovým právním názorem však nemohu zcela souhlasit.

Podle mého názoru by měl být prodej semen konopí postižitelný podle ustanovení § 24 odst. 1 písm. c), § 285 TZ, tedy jako pomoc ke spáchání trestného činu Nedovoleného pěstování rostlin obsahujících OPL. Vždyť pokud si kupující od prodávajícího kupuje několik balení feminizovaných semen, je na první pohled zřejmé, za jakým účelem tak činí. Obzvláště pokud si zároveň kupuje například pěstební box a kuřácké potřeby. Jakkoli je ustanovení § 24 odst. 1 písm. c) TZ demonstrativní, výše popsané jednání prodávajícího lze podle mého názoru bez problémů považovat za jednání usnadňující spáchání trestného činu podle § 285 TZ. Ohledně zavinění by měla být splněna podmínka § 13 odst. 2 TZ, neboť prodejcovo zavinění k trestnému činu by mělo být podle § 15 odst. 1 písm. b) TZ posouzeno jako *dolus eventualis* - nepřímý úmysl, protože prodejce nepochybně ví, že vzhledem k počtu zakoupených

---

¹⁰³ Konopí, jakožto kvetoucí nebo plodonosný vrcholík rostliny konopí, je pouze na samičích (nebo případně hermafroditních) rostlinách konopí. Samčí rostliny, byť se dají využít k léčebným účelům nebo například k přípravě pokrmů, jsou pěstители často hubeny, neboť v případě opylování má samičí rostlina sice semena, avšak na druhou stranu se v ní sníží podíl účinné látky.

¹⁰⁴ <http://zpravy.ihned.cz/cesko/c1-52858860-pestovani-marihuany-pro-lecbu-by-mel-prevzit-stat-mysli-si-podnikatel> [6. listopad 2012].

semen a dalšího souvisejícího vybavení se kupující s nejvyšší pravděpodobností dopustí trestného činu Nedovoleného pěstování rostliny obsahující OPL podle § 285 TZ, s čímž je prodávající pro takový případ srozuměn. Podle ustanovení § 24 odst. 1 písm. c), § 285 TZ však samozřejmě nemohou být postihovány případy, kdy si kupující koupí jen několik semen. A to pravděpodobně i o trochu více než pět, neboť tento přebytek si může koupit pouze jako semena náhradní, neboť stejně jako u ostatních zemědělských plodin samozřejmě platí, že ne z každého semene musí rostlina vyrůst. V konkrétním případě pana Jakeše je však důležitou otázkou, kdo mu předmětný posudek vypracoval. Obzvláště v případě, že to byl například trestním právem se zabývající advokát, je možné, že by příslušný soud jednání pana Jakeše, respektive jeho zaměstnanců, mohl posoudit jako negativní právní omyl podle § 19 odst. 1 TZ.

Hruška uvádí, že nakládání s předměty určenými k pěstování rostliny obsahující OPL trestné není, neboť není trestná příprava k trestnému činu podle § 285 TZ, a zároveň je třeba tyto předměty odlišit od předmětů podle § 286 TZ, s čímž rovněž ne zcela souhlasím.¹⁰⁵ Domnívám se, že například jednání prodejce spočívající v hromadném prodeji předmětů určených k pěstování rostliny konopí kupujícímu, který z těchto předmětů zřídí velkokapacitní pěstírnu rostliny konopí, by mohlo být posouzeno podle § 24 odst. 1 písm. c), § 283 TZ, tedy jako pomoc ke spáchání trestného činu Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy. Pokud by prodejce prodával semena hromadně po mnoha pytlích velkokapacitním pěstírnám, mohlo by být jeho jednání posouzeno tímž způsobem. V případě, že by kupující z nějakého důvodu rostliny konopí velkokapacitně pěstovat nezačal, vzhledem k subsidiaritě trestného činu podle § 286 TZ k trestnému činu podle § 283 TZ by jednání prodejce mohlo být posouzeno rovněž jako pomoc ke spáchání trestného činu Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedy podle § 24 odst. 1 písm. c), § 286 TZ. Pro všechny tyto případy samozřejmě platí, že by prodejcovo jednání muselo být řádně kryto zaviněním.

Před časem mi však jeden můj známý v souvislosti s naší diskusí o této mé diplomové práci věnoval časopis *Essensie*, který obdržel zdarma poštou od Growshopu.cz po uskutečněném nákupu semen rostliny konopí. Hlavní část časopisu, jehož podtitul zní „volné myšlení - časopis o konopí“, tvoří nespočet

---

¹⁰⁵ HRUŠKA, Jiří. Drogové trestné činy de lege lata a de lege ferenda. *Trestní právo: odborný časopis pro trestní právo a obory související*. 2011, č. 3, s. 16.

rad a návodů týkajících se pěstování konopí, avšak je možné si přečíst něco i o nově vyšlechtěných odrůdách konopí, o celebritách a jejich vztahu ke konopí a nechybí ani tematické cestopisné okénko.¹⁰⁶ Jednání, které spočívá v tom, že prodejce daruje zákazníkovi tento časopis, podle mého názoru naplňuje skutkovou podstatu přečinu Šíření toxikomanie podle § 287 TZ, neboť prodejce svým jednáním jiného podporuje ve zneužívání jiné návykové látky než alkoholu.

---

¹⁰⁶ *Essensie: Volné myšlení - časopis o konopí*. č. 10 - březen/duben 2012.

5. § 286 Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu

(1) Kdo vyrobí, sobě nebo jinému opatří anebo přechovává prekursor nebo jiný předmět určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku, který obsahuje omamnou nebo psychotropní látku, nebo jedu, bude potrestán odnětím svobody až na pět let, peněžitým trestem, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,

b) spáchá-li takový čin ve značném rozsahu,

c) spáchá-li takový čin ve větším rozsahu vůči dítěti, nebo

d) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

5.1.1 Základní skutková podstata

Jak jsem již podrobně uvedl v kapitole 1, tento trestný čin je jedním z nejstarších „drogových“ trestných činů, když byl v českém právu zaveden již v roce 1938 tzv. opiovým zákonem. Přímým předchůdcem ustanovení § 286 TZ je § 188 zákona č. 160/1961 Sb. Oproti němu došlo v základní skutkové podstatě jen ke dvěma změnám. Byla odstraněna dolní hranice trestní sazby a výslovně byl uveden prekursor.¹⁰⁷

Obsahu znaků **vyrobení, opatření a přechovávání i prekursor** jsem se již v této práci věnoval. Na tomto místě tak jen zmíním, že podle Nejvyššího soudu v případech, kdy předměty určené k nedovolené výrobě OPL převáží skupina osob automobilem, naplní znak přechovávání každá z nich pouze k předmětu, který do automobilu vnesla. Výjimkou je pouze řidič, u kterého se proto, že má ve své moci veškerý náklad ve vozidle, má za to, že přechovává vše, co do vozidla naloží, nechá naložit a převáží.¹⁰⁸

Předmětem určeným k výrobě může být cokoli, co lze k výrobě OPL či jedu použít. Obecně tedy není třeba, aby šlo o předmět určený (ve smyslu použitelný) jen k nedovolené výrobě OPL a ničemu jinému. Může být použitelný mnoha způsoby. Postačí, pokud je k této výrobě způsobilý a zároveň je k ní individuálně určený pachatelem. Pod termín určený předmět lze tedy podřadit nejen přístroje, zařízení a jejich součásti (příčemž nutně nemusí jít o ty nejdůležitější komponenty), ale také

¹⁰⁷ V § 188 odst. 1 zák. č. 160/1961 Sb. byla u trestu odnětí svobody stanovena dolní hranice ve výši jednoho roku.

¹⁰⁸ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 4. 2010, sp. zn. 3 Tdo 364/2010.

suroviny a pomocné látky používané při výrobě. Ustanovení § 286 TZ se tak vztahuje nejen na různé laboratorní pomůcky, ale i na látky (červený fosfor, kyselina chlorovodíková, atd.) a také na rostliny a houby, které samy o sobě OPL nejsou, ale za účelem jejich výroby byly vypěstovány.¹⁰⁹ Vzhledem k tomu, že tento znak je tedy vymezen jen poměrně neurčitě, je na příslušných orgánech činných v trestním řízení, aby vždy v konkrétním případě posoudily, zda se o předmět určený k výrobě OPL jedná, nebo ne. Je však třeba důsledně rozlišovat výrobu, opatření nebo přechovávání předmětu způsobilého k výrobě OPL a jedu, od takového nakládání s předmětem k tomu vyloženě určeným.

5.1.2 Vztah k trestnému činu podle § 283

Tento trestný čin postihuje jednání, která mají sice jen přípravný charakter k trestnému činu podle § 283 TZ, avšak vzhledem k jejich vysoké nebezpečnosti se na ně hledí jako na samostatný dokonaný trestný čin podle § 286 TZ. Na trestnost proto nemá vliv, zda předmět k nedovolené výrobě a jinému nakládání s OPL použit byl, nebo ne.

Ve vztahu k § 283 TZ je tento trestný čin v poměru subsidiárním. Pokud si tedy pachatel opatří příslušný předmět v úmyslu vyrábět OPL, má přednost primární ustanovení o přípravě k trestnému činu Nedovolené výroby a jiného nakládání s OPL a s jedy podle § 20 odst. 1, § 283 odst. 2 - 4 TZ, přičemž úmysl pachatele se musí vztahovat i k okolnostem podmiňujícím použití vyšší trestní sazby.¹¹⁰ Šámal k tomu ještě upozorňuje, že v případě přechovávání takového předmětu po spáchání trestného činu podle § 283 by mohlo jít o souběh s trestným činem nadržování podle § 366 TZ.¹¹¹

5.1.3 Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby

Do druhého odstavce zákonodárce nově zařadil novou okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby - spáchání činu jako člen **organizované skupiny**. Podle Hrušky je tento krok zákonodárce pochopitelný, neboť tento trestný čin je často páchan

---

¹⁰⁹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. vydání. Praha: Leges, 2012. s. 390.

¹¹⁰ Nejvyššího soudu České republiky ze dne 9. 10. 2003, sp.zn. 2 To 144/03.

¹¹¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 2898.

větší skupinou pachatelů, což podstatně snižuje možnost jejich odhalení.¹¹² V zařazení této přitěžující okolnosti lze spatřovat také systematické hledisko, protože kromě mnoha jiných trestných činů je zavedena také u trestného činu podle § 283 TZ.

Předcházející trestní zákon uváděl mezi přitěžujícími okolnostmi spáchání činu ve větším rozsahu a také spáchání vůči osobě mladší než osmnáct let (tedy vůči dítěti). V § 286 odst. 2 byl **větší rozsah** nahrazen rozsahem značným a k přitěžující okolnosti **spáchání vůči dítěti** byl připojen znak většího rozsahu a lze tedy říci, že dochází k jistému zmírnění postihu pachatelů. Na druhou stranu dříve bylo jednání pachatele, který tento trestný čin spáchal vůči dítěti, posuzováno automaticky podle přísnější trestní sazby v odstavci 2, což mohlo být v některých případech zbytečně přísné. Nová právní úprava toto vyřešila a zároveň umožnila jednotlivé konkrétní skutky více rozřadit podle jejich závažnosti, v důsledku čehož je patrně spravedlivější vůči pachatelům navzájem. Konkrétní obsah znaků větší a **značný rozsah** je poměrně neurčitý a vždy v konkrétním případě bude na posouzení příslušného orgánu činného v trestním řízení (a to zejména soudu), aby patrně na podkladě znaleckého posudku posoudil všechny okolnosti konkrétního skutku a rozhodl, zda k naplnění kvalifikované skutkové podstaty došlo, nebo ne.

Přitěžující okolnost získání značného prospěchu byla oproti přecházejícímu trestnímu zákonu upřesněna tak, že je na první pohled zřejmé, že se jedná o **získání značného prospěchu pro sebe nebo pro jiného**. Značným prospěchem je podle § 138 odst. 1 TZ částka v minimální výši 500.000,- Kč.

---

¹¹² HRUŠKA, Jiří. Drogové trestné činy de lege lata a de lege ferenda. *Trestní právo: odborný časopis pro trestní právo a obory související*. 2011, č. 3, s. 16.

6. § 287 Šíření toxikomanie

(1) *Kdo svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo ho v tom podporuje anebo kdo zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.*

(2) *Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1*

a) jako člen organizované skupiny,

b) vůči dítěti, nebo

c) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

(3) *Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 vůči dítěti mladšímu patnácti let.*

6.1.1 Základní skutková podstata

Šíření toxikomanie jako subsidiární trestný čin k trestnému činu podle § 283 TZ vyjadřuje zájem na ochraně společnosti a lidí proti možnému ohrožení vyplývajícímu ze zneužívání jiných návykových látek než alkoholu.¹¹³ Jeho základní skutková podstata je formulována stejně jako v § 188a předchozího trestního zákona č. 140/1961 Sb. Jedinou změnou je vypuštění peněžitého trestu. Zatímco trestné činy podle § 283 až 286 TZ se týkají výlučně OPL (nebo případně jedů), trestný čin šíření toxikomanie pracuje s širším termínem návyková látka, kterému se budu blíže věnovat v následující kapitole 6.1.2.

Svádění a **podporování** jsou jednání obdobná návodu a pomoci podle § 24 odst. 1 písm. b) a c). Samotné užívání návykových látek však trestné není a nemůže být postihováno ani jako účastenství podle § 24 TZ. Proto bylo zákonodárcem zvoleno řešení formou trestného činu podle § 287 TZ.¹¹⁴ Konkrétní podoby svádění i podporování TZ blíže neupravuje. Šámal k tomu uvádí, že svádění směřuje k individuálně určené osobě, přičemž jeho podoba může být různá. Může se jednat o přemlouvání ke zneužívání, předvedení způsobu zneužívání, ale také o schvalování zneužívání, pokud by jím bylo sledováno vzbudit rozhodnutí o zneužívání návykové látky, a dokonce i o nepřímé svádění prostřednictvím jiné osoby jako živého nástroje. Podporování může podle Šámala směřovat vůči začátečníkovi i vůči osobě návykové

¹¹³ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 2902.

¹¹⁴ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2. vydání. Praha: Leges, 2010. s. 713.

látky již déle zneužívající a podobu může mít jak fyzickou (přivedení osoby do příslušné komunity, opatření injekčních stříkaček, atd.), tak psychickou (rady, utvrzování, atd.).¹¹⁵ Sváděním ani podporováním však není jednání například různých neziskových organizací spočívající ve snaze o zmírnění negativních psychických, fyzických i zdravotních dopadů užívání návykových látek na jejich uživatele.

Podněcování má oproti svádění širší charakter a nesměřuje jen ke konkrétní osobě či osobám. Šámal k tomu upozorňuje, že nemusí být uskutečňováno jen přímo, ale též nepřímo, nebo i skrytě, jako například výsměšnými poznámkami či ironizováním na adresu osoby, která návykové látky nezneužívá.¹¹⁶ **Šíření** je pak jakýmkoli dalším jednáním směřujícím k rozšíření zneužívání návykové látky. Může se jednat kupříkladu o vyzývání již zneužívajících osob, aby své drogové postoje a návyky šířili dále. Jeho formou může být i schvalování spáchání trestných činů podle 283 a 286 TZ.

I vzhledem k subsidiaritě tohoto trestného činu vůči trestnému činu podle § 283 TZ je zřejmé, že jednání, která naplňují skutkovou podstatu § 287, mohou mít celou řadu i velmi odlišných podob. Nejvyšší soud například judikoval, že šíření toxikomanie se může dopustit i lékař, který svým pacientům neoprávněně předepíše léky obsahující OPL, pokud je alespoň srozuměn s tím, že druh a množství těchto léků neodpovídá zdravotnímu stavu pacientů a tito mohou léky zneužít.¹¹⁷

Z povahy tohoto trestného činu jako trestného činu ohrožovacího plyne, že jednání pachatele je dokonáno již samotným sváděním, podporováním, podněcováním nebo šířením. Není proto třeba, aby takovým jednáním skutečně došlo k ovlivnění osoby, které bylo určeno.¹¹⁸

6.1.2 Návyková látka

Návykovou látkou se podle výkladového ustanovení § 130 TZ rozumí nejen OPL, ale široký okruh dalších látek, jejichž držení nebo nakládání s nimi není možné postihnout podle § 283 - 286 TZ.¹¹⁹ Kromě alkoholu, na který se však trestný čin Šíření

---

¹¹⁵ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 2903.

¹¹⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 2903.

¹¹⁷ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26. 5. 2004, sp. zn. 6 Tdo 547/2004.

¹¹⁸ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. vydání. Praha: Leges, 2012. s. 393.

¹¹⁹ Tomuto termínu se rovněž věnuji v kapitolách 2.1 a 6.1.2.

toxikomanie nevztahuje, jsou jimi ostatní látky způsobitelné nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho rozpoznávací nebo ovládací schopnosti či sociální chování. V případě těchto látek není rozhodující, jaký právní režim se na ně vztahuje. Může se jednat i o látky běžně dostupné a používané. Rozhodující je pouze to, zda jsou tato ředidla, čisticí, lepidla, barviva, maziva, oleje a další látky schopny splnit kritéria § 130 TZ. Podle Nejvyššího soudu tak lze mezi ostatní látky zařadit i oxid dusný, neboli tzv. „rajský plyn“, a proto například prodejem balónků plněných tímto plynem lze spáchat trestný čin Šíření toxikomanie.¹²⁰ Nejvyšší soud mezi ostatní látky řadí také šalvěj divotvornou – rostlinu obsahující halucinogenní látku salvinorin A.¹²¹ Ustanovení § 130 TZ se naopak nevztahuje na tabák, kávu, čokoládu a další látky, na které sice může vzniknout návyk, avšak má se za to, že psychiku člověka, jeho sociální chování ani jeho ovládací i rozpoznávací schopnosti v požadované míře nepříznivě neovlivňují.¹²²

Jelínek upozorňuje, že samotný název „návyková látka“ nebyl zvolen šťastně, neboť je neurčitý a znakem všech těchto látek není návykovost. Dále pak poukazuje na skutečnost, že tento pojem je v právním řádu ve více zákonech užíván v různém smyslu.¹²³ Tento nesoulad je podle mého názoru obzvláště nešťastný v případě zákona ZoNL, pro jehož účely se návykovými látkami rozumí pouze OPL. Dalším takovým případem je pak zákon č. 379/2005 Sb. o opatřeních k ochraně před škodami způsobenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami, který například alkohol na rozdíl od TZ za návykovou látku nepovažuje. Šámal existenci takové kritiky potvrzuje a uvádí, že při přípravách návrhu TZ bylo uvažováno zvolit jiný pojem jako například „opojná látka“ nebo „droga“, avšak po proběhlé diskusi byl nakonec zachován vžitý termín návyková látka.¹²⁴

¹²⁰ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. 6. 2005, sp. zn. 3 Tdo 705/2005.

¹²¹ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. 4. 2009, sp. zn. 3 Tdo 392/2009.

¹²² NOVOTNÝ, František. *Trestní zákoník 2010: stav k 1. 4. 2010: komentář, judikatura, důvodová zpráva*. Praha: Eurounion, 2010. s. 240.

¹²³ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2. vydání. Praha: Leges, 2010. s. 191.

¹²⁴ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 1380.

6.1.3 Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby

Stejně jako v případě trestného činu podle § 286 TZ zařadil zákonodárce také do druhého odstavce § 287 TZ novou přitěžující okolnost spáchání činu členem **organizované skupiny**.

Spáchání tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem je přitěžující okolnost postihující jednání schopné zacílit na velký počet osob. Tiskem jsou nejen noviny a časopisy, ale i neperiodické publikace jako knihy nebo sborníky. Pojem film zahrnuje veškeré filmy určené k veřejné produkci s výjimkou filmů televizních, které spadají pod termín televize, u níž stejně jako u rozhlasu není rozhodné, kdo je jejím provozovatelem. Veřejně přístupnou počítačovou sítí se myslí zejména Internet, jiným obdobným způsobem může být použití místního nebo závodního rozhlasu nebo letáků. Šámal k tomu uvádí, že z povahy věci zákon u těchto znaků vyžaduje alespoň eventuální úmysl.¹²⁵

Trestný čin Šíření toxikomanie již od jeho zařazení do předchozího trestního zákona obsahoval jako přitěžující okolnost spáchání činu **vůči dítěti**. Novým trestním zákoníkem do něj byla jako nový odstavec č. 3 zavedena nová přitěžující okolnost spáchání vůči **dítěti mladšímu patnácti let**, která vyjadřuje snahu zákonodárce o zvýšení ochrany osob, které mohou být tímto trestným činem obzvlášť ohroženy.

---

¹²⁵ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 1796.

7. Trestné činy související s užíváním návykových látek

7.1 Úvod

V širším pojetí patří mezi trestné činy související se zneužíváním návykových látek celá řada trestných činů. Mimo jiné i z oblasti sekundární drogové kriminality, jako například krádež podle § 205 TZ. Na tomto místě bych se však rád zabýval pouze trestnými činy, u nichž je návyková látka přímo znakovým znakem jejich skutkové podstaty.

U těchto trestných činů nemusí v konkrétním případě hrát OPL žádnou roli, neboť se na rozdíl od většiny „drogových“ trestných činů týkají širšího okruhu návykových látek, kterými se pro účely TZ rozumí nejen OPL, ale také alkohol a ostatní látky způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování. Dříve mezi tyto trestné činy patřila rovněž Nedovolená výroba lihu podle § 194a zákona č. 140/1961 Sb., avšak tento trestný čin již do nového TZ zařazen nebyl.

Mezi trestné činy souvisejícími s užíváním návykové látky patří vojenské trestné činy **Vyhýbání se výkonu služby** podle § 384 TZ, který mimo jiné postihuje pachatele, který zneužije návykovou látku v úmyslu vyhnout se výkonu služby za nouzového stavu, a trestný čin **Vyhýbání se výkonu služby z nedbalosti** podle § 285 TZ, který postihuje jednání pachatele, který se za stavu ohrožení státu, válečného stavu nebo za bojové situace učiní z nedbalosti nezpůsobilým vykonávat službu tím, že zneužije návykovou látku.

Daleko většího praktického významu však mají trestné činy Ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 a Opilství podle § 360 TZ, kterým bych se rád věnoval v závěru této práce.

7.2 § 360 Opilství

(1) Kdo se požitím nebo aplikací návykové látky přivede, byť i z nedbalosti, do stavu nepřičetnosti, v němž se dopustí činu jinak trestného, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až deset let; dopustí-li se však činu jinak trestného, na který zákon stanoví trest mírnější, bude potrestán tímto trestem mírnějším.

(2) Ustanovení odstavce 1, jakož i § 26 se neužije, přivedl-li se pachatel do stavu nepřičetnosti v úmyslu spáchat trestný čin, nebo spáchal trestný čin z nedbalosti, která spočívá v tom, že se přivedl do stavu nepřičetnosti.

7.2.1 Actio libera in causa a nepřičetnost

Jednání, které vykazuje znaky trestného činu a kterého se jeho pachatel dopustil pod vlivem návykové látky, může být podle českého trestního práva posouzeno různě. Obecně se dá říci, že rozhodující je, jaký byl duševní stav pachatele v době před aplikací návykové látky a jaký vliv tato návyková látka na jeho přičetnost měla. Pokud se pachatel takového jednání dopustil ve stavu nepřičetnosti, může být jeho jednání posouzeno čtyřmi způsoby.

Mezi ně patří i dvě varianty právní konstrukce zvané *actio libera in causa*, která za určitých podmínek umožňuje pachatele postihnout navzdory skutečnosti, že čin spáchal v nepřičetnosti vyvolané užitím návykové látky. Její úmyslná varianta, tedy **actio libera in causa dolosa**, nebo-li „jednání svobodné ve své příčině“, se vztahuje na případy takzvaného „opití se na kuráž“, kdy se přičetný pachatel úmyslně přivede do stavu nepřičetnosti s cílem v tomto stavu spáchat trestný čin. Pokud si například pachatel vezme „na kuráž“ pervitin, čímž se přivede do stavu nepřičetnosti, a v zápětí vyloupí lékárnou, bude plně odpovědný za spáchání trestného činu loupeže podle § 173 TZ.

Actio in causa culposa se pak vztahuje na případy, kdy pachatel ve stavu nepřičetnosti spáchá nedbalostní trestný čin, přičemž jeho nedbalost spočívá v tom, že se do takového stavu přivedl. Na rozdíl od kulpózní varianty pachatel v okamžiku, kdy se do stavu nepřičetnosti přivádí (ať už úmyslně nebo z nedbalosti), nemá v úmyslu trestný čin spáchat. Pokud se ho ale dopustí, bude za něj odpovědný, neboť buď bez přiměřených důvodů spoléhal, že ho nespáchá, nebo minimálně měl a mohl vědět, že se do takového stavu přivádět nemá, protože v něm může trestný čin spáchat. Pokud se tedy například v létě v období dlouhého sucha pachatel v proschlém borovicovém lese vykouřením několika „jointů“ přivede do stavu nepřičetnosti a v důsledku špatně típnutého nedopalku založí oheň, který závažně poškodí větší plochu lesa, může být pro spáchání přečinu poškození lesa podle § 295 TZ postižen obdobně, jako by oheň založil ve stavu přičetnosti špatně uhašeným nedopalkem obyčejné cigarety.

Obě varianty *actio libera in causa* jsou v českém právu upraveny přímo v zákoně, a to v ustanovení § 360 odst. 2 TZ, které má povahu speciality ve vztahu k ustanovení o trestném činu opilství podle § 360 odst. 1 TZ a nepřičetnosti podle § 26 TZ.

Třetím způsobem je pachatelův postih pro spáchání trestného činu opilství dle § 360 TZ, jemuž se budu níže věnovat podrobněji. Posledním je pak aplikace ustanovení o **nepříčetnosti** podle § 26 TZ na případy, kdy je pachatel bez zavinění jak ke spáchanému činu, tak k předcházejícímu přivedení se do stavu nepříčetnosti.¹²⁶ Tedy například pokud pachateli OPL násilím aplikuje jiná osoba a on pak v následném stavu nepříčetnosti spáchá čin jinak trestný.

7.2.2 Obecně o trestném činu opilství

Opilství, nebo-li takzvaný „rauschdelikt“, je výrazně specifickým trestným činem, který představuje střední cestu mezi dvěma krajními řešeními situace, kdy pachatel ve stavu nepříčetnosti vyvolaném zaviněným požitím návykové látky spáchá čin jinak trestný.

V první koncepci je trestní odpovědnost pachatele pro jeho nepříčetnost vyloučena, ve druhé se naopak k pachatelově nepříčetnosti nijak nepřihlíží a platí plná trestní odpovědnost. Tato koncepce byla v Československu uplatňována od 1. 1. 1962, kdy nabyl účinnosti trestní zákon č. 140/1961 Sb. Ten trestný čin opilství v jeho dnešním pojetí neobsahoval a ve svém § 12 odst. 2 stanovil, že ustanovení o nepříčetnosti se neužije, pokud se pachatel do stavu nepříčetnosti přivedl, byť i z nedbalosti, požitím alkoholického nápoje nebo omamného prostředku. Změna nastala až od 1. 1. 1992, kdy byla skutková podstata trestného činu opilství po vzoru dřívějších trestních zákonů¹²⁷ a zahraničních právních úprav do trestního zákona jako § 201a opět zařazena.¹²⁸

Podstata trestného činu opilství, jakožto určitého kompromisního řešení mezi výše uvedenými koncepcemi, spočívá v tom, že pachatel není postižen přímo za spáchaný čin, protože v důsledku jeho nepříčetnosti se o trestný čin nemůže jednat. Pachatelovo jednání, které jinak znaky trestného činu má, se označuje jako „kvazidelikt“.¹²⁹ Na místo postihu za něj je pachatel postižen za jednání

---

¹²⁶ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2. vydání. Praha: Leges, 2010. s. 192-194.

¹²⁷ § 523 rakouského zákona č. 117/1852 ř. z. , § 186 zákona č. 86/1950 Sb.

¹²⁸ Název „Opilství“ byl v zákoně č. 140/1961 Sb. uveden již od počátku – tímto názvem byla označena skutková podstata § 205 odpovídající trestnému činu Ohrožení pod vlivem návykové látky. K terminologické nápravě došlo až od 1. 7. 1990 novelizací provedenou zákonem č. 175/1990 Sb.

¹²⁹ Kvazideliktem může být v podstatě jakýkoli trestný čin včetně ohrožovacích, případně i jeho vývojové stádium nebo účastenství. Jelínek upozorňuje, že některé trestné činy kvazideliktem zpravidla spíše

předcházející, kdy se zaviněně přivedl do stavu nepřičetnosti, ve kterém ten škodlivý následek způsobil. Na rozdíl od *actio libera in causa* se pachatelovo zavinění vztahuje pouze na zaviněné přivedení se do stavu nepřičetnosti. Pokud se tedy pachatel jen přivedl do stavu nepřičetnosti, ať už užitím pervitinu nebo marihuany, a v tomto stavu pak takzvaně „v rauši“ zapálil les nebo vyloupil lékárnu, aniž by to při přivedení se do stavu nepřičetnosti chtěl, předpokládal, nebo měl předpokládat, je na místě postihnout jej pro spáchání trestného činu opilství podle § 360 odst. 1 TZ.

7.2.3 Skutková podstata

Samotné pojmenování trestného činu podle § 360 odst. 1 jako „opilství“ je poněkud diskutabilní. Historické důvody jsou sice zřejmé, avšak v dnešní době je takový název zavádějící již jen proto, že skutková podstata se nevztahuje jen na jednání pod vlivem alkoholu, ale také na obdobná jednání pod vlivem jiných návykových látek. Různí autoři proto v minulosti navrhovali tento trestný čin nazvat jinak – například jako „Porušení chráněného zájmu v nepřičetnosti pod vlivem návykové látky“.¹³⁰ Skutková podstata trestného činu opilství byla zařazena do X. hlavy zvláštní části TZ nazvané „Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných“, dílu 6. „Jiná rušení veřejného pořádku“ a oproti předcházející úpravě mnoha změn nedoznala.

Konkrétní právem chráněný zájem, který byl jednáním pachatele ohrožen nebo porušen, je až sekundárním objektem trestného činu opilství. Primárním objektem tohoto trestného činu je občanské soužití¹³¹, respektive veřejný pořádek a ochrana osob před nebezpečím plynoucím z opojení osob. Jak jsem již naznačil v kapitole 7.2.2., u objektivní stránky je třeba rozlišovat dvě fáze jednání. Tou první je přivedení se do stavu nepřičetnosti (tzv. *actio precedens*), druhou pak spáchání činu jinak trestného (tzv. *actio subsequens*).¹³² První fáze jednání se lze dopustit požitím

---

nebudou, neboť je to u nich stěžejně představitelné (například trestné činy z oblasti počítačové kriminality). Dále pak k tomu doplňuje, že jediná kategorie trestných činů, které být kvazideliktem nemohou, jsou ty, u nichž je zneužití návykové látky znakem skutkové podstaty, jako například trestný čin Vyhýbání se výkonu služby podle § 384 odst. 1 TZ; JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2. vydání. Praha: Leges, 2010. s. 806.

¹³⁰ LANGER, Petr. Trestný čin opilství (dokončení). *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní komora v Praze, 2005, č. 03, s. 30.

¹³¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 3335.

¹³² JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2. vydání. Praha: Leges, 2010. s. 804.

nebo aplikací návykové látky.¹³³ Ze skutkové podstaty bylo vypuštěno dříve sporné „i jinak“, nebo-li jiné přivedení se do stavu nepřičetnosti. „Pouhé“ přivedení se do stavu zmenšené přičetnosti pro naplnění skutkové podstaty trestného činu opilství nestačí. V případě pochybností se použije procesní zásady *in dubio pro reo*, podle které se zvolí pro pachatele příznivější varianta, tedy aplikace § 360 TZ. Samotné uvedení se do stavu nepřičetnosti vlivem návykové látky bez následného spáchání kvazideliktu trestné není.

Trestný čin opilství může být spáchán jak úmyslně, tak z nedbalosti. Tento trestný čin však bývá posuzován jako „vlastnoruční delikt“. Jeho pachatelem tedy může být pouze ta osoba, která svým bezprostředním jednáním provede to, co vyžaduje objektivní stránka skutkové podstaty (sám sebe přivede do stavu nepřičetnosti a v něm spáchá čin jinak trestný).¹³⁴ Spolupachatelství, nepřímé pachatelství ani účastenství nejsou u tohoto trestného činu možné. Pokud se pachatel ve stavu nepřičetnosti, do nějž se užitím návykové látky zaviněně přivedl, dopustí více útoků, které jinak mají znaky jednoho nebo více trestných činů, z hlediska trestného činu opilství podle § 360 jsou jedním skutkem. Jednočinný souběh tohoto trestného činu s trestným činem jiným není možný.

7.2.4 Sankce

Za spáchání tohoto trestného činu je možné uložit TOS v délce 3 – 10 let s tím, že pokud se pachatel dopustil činu jinak trestného, za který zákon stanoví mírnější trest, bude potrestán tímto mírnějším trestem.¹³⁵ Druh a kvalita kvazideliktu tedy v konstrukci trestného činu opilství podle § 360 TZ hrají významnou roli a tento trestný čin může být zároveň přečinem, zločinem i zvláště závažným zločinem, což je předmětem kritiky některých autorů. Například Jelínek poukazuje na hmotněprávní (ukládání některých trestů) a procesněprávní (obsazení soudu nebo použitelnost odklonů) dopady této konstrukce. K tomu rovněž konstatuje, že naše právní úprava je ve srovnání s tou rakouskou, švýcarskou nebo německou neobvyklá a popírá původní myšlenku zvláštní trestní odpovědnosti pouze za zaviněné přivedení se do stavu

---

¹³³ Požitím se rozumí příjem návykové látky ústně, aplikací jsou pak ostatní druhy příjmu jako vdechování nebo injekční aplikace. Vymezení návykové látky jsem se blíže věnoval v kapitole 6.1.2.

¹³⁴ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2. vydání. Praha: Leges, 2010. s. 806.

¹³⁵ Oproti § 201a zákona č. 140/1961 Sb. byla sazba zvýšena z původních 8 let.

nepřičetnosti.¹³⁶ Je však otázkou, do jaké míry by u tohoto trestného činu byla v naší zemi společensky a pro zákonodárce též politicky odůvodnitelná trestní sazba ve výši maximálně tři léta. Například v mediálně poměrně známé kauze pachatele, jenž dne 21. 1. 2012 v České Lípě ubodal svou matku s babičkou a který ačkoli byl původně obviněn ze zvlášť závažného zločinu vraždy podle § 140 TZ, vzhledem ke skutečnosti, že čin spáchal v nepřičetnosti, do níž se zaviněně přivedl užitím návykové látky, byl nakonec obžalován ze zvlášť závažného zločinu opilství podle § 360 TZ.¹³⁷

7.3 § 274 Ohrožení pod vlivem návykové látky

(1) Kdo vykonává ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, zaměstnání nebo jinou činnost, při kterých by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 havárii, dopravní nebo jinou nehodu, jinému ublížení na zdraví nebo větší škodu na cizím majetku nebo jiný závažný následek,

b) spáchá-li takový čin při výkonu zaměstnání nebo jiné činnosti, při kterých je vliv návykové látky zvlášť nebezpečný, zejména řídí-li hromadný dopravní prostředek, nebo

c) byl-li za takový čin v posledních dvou letech odsouzen nebo z výkonu trestu odnětí svobody uloženého za takový čin propuštěn.

7.3.1 Skutková podstata

Trestný čin Ohrožení pod vlivem návykové látky, zařazený jako § 274 do VII. hlavy zvláštní části TZ nazvané „Trestné činy obecně nebezpečné“, dílu 1. „Trestné činy obecně ohrožující“, doznal na rozdíl od trestného činu opilství oproti předcházející právní úpravě zákona č. 140/1961 Sb. více změn.

Objektem tohoto trestného činu je zájem na ochraně života, zdraví lidí a majetku před ohrožením plynoucím z výkonu určitých činností pod vlivem návykové látky. Na rozdíl od trestných činů Obecného ohrožení a Obecného ohrožení z nedbalosti podle § 272 a § 273 TZ stačí i vzdálená možnost ohrožení takového zájmu, což vyplývá zejména z formulace „mohl by ohrozit“. Jedná se tak o takzvaný „abstraktně ohrožovací

¹³⁶ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. vydání. Praha: Leges, 2012. s. 474.

¹³⁷ http://liberec.idnes.cz/zdrogovany-vrah-nepujde-do-vezeni-na-doživoti-f4s-/liberec-zpravy.aspx?c=A121026_095214_liberec-zpravy_dtdt. [4. listopad 2012].

trestný čin“.¹³⁸ Tento trestný čin sice může nadále spáchat kdokoli, avšak jeho **subjektivní stránka** nově vyžaduje pouze úmyslné zavinění (postačuje úmysl nepřímý). V tomto směru tak můžeme hovořit o určitém návratu před 1. červencem roku 2006.¹³⁹

Jak upozorňuje Šámal, žádná konkrétní definice **stavu vylučujícího způsobilost** neexistuje, neboť různé návykové látky působí na člověka odlišně a rozdílně ho tak ovlivňují se zřetelem k provozované činnosti. V každém jednotlivém případě je proto nutné zkoumat, jakou měrou byla konkrétní užitou návykovou látkou pachatelova schopnost vykonávat danou činnost omezena.¹⁴⁰ K naplnění tohoto znaku postačí takové ovlivnění fyzických nebo psychických schopností pachatele, které vylučuje způsobilost vykonávat zaměstnání nebo činnost, při které by mohl být ohrožen život nebo zdraví lidí nebo způsobena značná škoda na majetku, přičemž je zřejmé, že míra takového ovlivnění se při identickém množství užití návykové látky může u různých osob významně lišit. Jak jsem již však již uvedl výše v kapitole 7.2, pokud by se pachatel nacházel v takovém stavu, že byl při vykonávání činnosti nepřičetný, bylo by na místě postupovat podle ustanovení o nepřičetnosti dle § 26 TZ, nebo patrně spíše podle ustanovení § 360 TZ a případ tak posoudit jako *actio libera in causa dolosa*, nebo jako trestný čin opilství, neboť i trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky může být kvazideliktem.

Zaměstnáním nebo jinou činností je takové zaměstnání nebo činnost, jejíž bezpečný výkon vyžaduje soustředěnou pozornost a schopnost správného vnímání a pohotových reakcí na vznikající situace, kdy i menší oslabení těchto schopností vlivem návykové látky vyvolává možnost určitého rozsahu a intenzity ohrožení chráněných zájmů.¹⁴¹ Jednou z nejtypičtějších činností v tomto smyslu je řízení motorového vozidla, jemuž se budu podrobně věnovat dále v kapitole 7.3.2. Mezi další taková zaměstnání a činnosti mohou patřit obsluha jeřábu, výkon léčebné péče lékařem nebo činnost drážního posunovače. Mezi zaměstnání nebo jiné činnosti, při jejichž

---

¹³⁸ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2. vydání. Praha: Leges, 2010. s. 686.

¹³⁹ Tímto dnem nabyl účinnosti zákon 411/2005 Sb., kterým byla významně novelizována skutková podstata § 201 zákona č. 140/1961, a to mimo jiné tak, že do ní byla vložena formulace „byť i z nedbalosti“.

¹⁴⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 2790.

¹⁴¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 2791.

výkonu je vliv návykové látky obzvlášť nebezpečný, patří například práce výpravčího nebo obsluha technologických procesů v jaderné elektrárně.¹⁴²

Z dřívějších čtyř **přítěžujících okolností** přešly do nového trestního zákoníku tři, a to s minimálními změnami. Zcela vypuštěna však byla tzv. přestupková recidiva, nebo-li přítěžující okolnost spočívající v tom, že pachatel byl za takový čin v posledních dvou letech postižen v jiném než trestním řízení.¹⁴³

Dopravní nehodou v silničním provozu je podle § 47 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb. událost v provozu na pozemních komunikacích jako havárie či srážka, která se na pozemní komunikaci stala nebo byla započata a při níž dojde v přímé souvislosti s provozem vozidla v pohybu k usmrcení či zranění osoby nebo ke škodě na majetku. Jinou nehodou je obdobná událost nastalá v souvislosti s provozem určitého zařízení a havárií se rozumí poškození určitého technického celku jako je například jaderné zařízení, které ve svém důsledku primárně zásadně poškozuje majetek, ale může také ohrožovat i život a zdraví osob.¹⁴⁴

7.3.2 Ohrožení pod vlivem návykové látky u řidiče motorového vozidla

Řízení motorového vozidla je jedním z nejtypičtějších případů zaměstnání nebo činnosti podle § 274 TZ. S ním souvisí § 5 odst. 2 písm. a), b) zákona č. 361/2000 Sb., podle nichž nesmí řidič motorového vozidla požit alkoholický nápoj nebo užít návykovou látku během jízdy, ani vozidlo řídit bezprostředně po jejich požití nebo v takové době, kdy by mohl být ještě pod jejich vlivem.

V případě **alkoholu** je stav vylučující způsobilost k řízení motorového vozidla, nebo-li absolutní nezpůsobilost k řízení motorového vozidla, podle poznatků lékařské vědy dán v případě, kdy hladina alkoholu v krvi řidiče-pachatele dosáhne alespoň jedno promile (1,00 g/kg). Bez ohledu na schopnosti, praxi a jiné dispozice tedy není takto indisponovaný řidič schopen motorové vozidlo bezpečně řídit. V případě, kdy je u řidiče zjištěno menší množství, je nutno prokázat, že se v jeho případě o stav vylučující způsobilost ve smyslu § 274 TZ skutečně jednalo. U **jiných návykových**

---

¹⁴² ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 2795.

¹⁴³ ZEMAN, Petr. *Drogové trestné činy podle trestního zákoníku v kontextu formálního pojetí trestného činu. Zaostřeno na drogy / Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti*. 2010, VIII, č. 1. s. 9.

¹⁴⁴ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 2794.

látek je naopak třeba konkrétní stav ovlivnění takovou látkou zjišťovat a porovnat ho s ustáleným posuzováním stavu vylučujícím způsobilost, který byl přivozen alkoholem, a to zpravidla za pomoci soudního znalce.¹⁴⁵

Pro tyto případy platí, že významnými důkazními prostředky mohou být svědecké výpovědi svědků, policistů i lékařů, neboť ze způsobu jejich chování se užití těchto látek může významně projevovat. Kromě rozboru krve lze přítomnost návykové látky v těle řidiče i prostřednictvím speciálních zařízení jako jsou v případě alkoholu detekční trubičky nebo přístroj Dräger, analyzující dech řidiče, nebo v případě jiných návykových látek přístroje Drugwipe 5 nebo SmartClip Multidrug, pracující s řidičovými slinami nebo potem. V této souvislosti je třeba říci, že ze statistiky dopravních nehod Policie ČR vyplývá, že počet řidičů, kteří pod vlivem jiné návykové látky způsobili dopravní nehodu, se v posledních několika letech začal výrazně zvyšovat.¹⁴⁶

Pokud osoba pod vlivem návykové látky řídí hromadný dopravní prostředek, jako například autobus nebo vlak, jedná se o přitěžující okolnost podle § 174 odst. 2 písm. b). Naopak dle judikatury osoba, která jede na jízdním kole ve stavu podnapilosti, skutkovou podstatu trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky naplnit nemůže.¹⁴⁷

---

¹⁴⁵ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 2791.

¹⁴⁶ HOŘÍN, Jaroslav. Ovlivnění řidiče v době dopravní nehody se zvláštním zřetelem na jeho ovlivnění léky a narkotiky. *Bulletin Národní protidrogové centrály*. 2012, XVIII, č. 2.

¹⁴⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 25. 11. 1965, sp. zn. 2 TZ 15/1965.

Závěr

Trestná činnost související se zneužíváním návykových látek je jednou ze stále aktuálních trestněprávních otázek. V jejím rámci jsem se v této práci zaměřil zejména na hmotněprávní úpravu a související otázky takzvaných „drogových“ trestných činů.

Ještě ani ne dva roky účinný nový trestní zákoník č. 40/2009 Sb. v jejich úpravě v mnohém vychází z dřívějších právních předpisů, a to například v případě „opiového“ zákona i mnoho desítek let starých. V některých směrech je však tato úprava zcela nová. Jako velmi pozitivní hodnotím zavedení rozlišování OPL na „měkké“ (konopné) a „tvrdé“ a s tím související rozčlenění trestného činu podle § 284 TZ jakož i nově zařazeného trestného činu podle § 285 TZ do dvou základních skutkových podstat, z nichž se na měkké OPL vztahuje mírnější sazba trestu odnětí svobody. Stanovení hodnot většího než malého množství OPL u těchto trestných činů prostřednictvím nařízení vlády přineslo určitou míru právní jistoty v tom, které jednání je, či není trestným činem, což bylo pro naše trestní právo myslím velmi přínosné. Konkrétní hodnoty byly navíc oproti těm dříve judikaturně dovozovaným významně zvýšeny, což vítám jako skutečnost do značné míry zabraňující nepřímé kriminalizaci užívání OPL. Jako snad každá nová věc má i nová právní úprava některé nedostatky. Jedním z nich je podle mého názoru terminologická nejednotnost v případě rozsahu spáchání trestného činu podle § 283 TZ, která zapříčinila nejednotnost soudního rozhodování i na úrovni Nejvyššího soudu ČR.

V této práci jsem se snažil postihnout i některé aktuální otázky s „drogovými“ trestnými činy související. Problematikou growshopů, a to zejména prodeje semen rostliny konopí, se dosud Nejvyšší soud podrobněji nezabýval. Osobně jsem se však utvrdil v názoru, že podle současné právní úpravy by za určitých okolností mohla být činnost growshopů posouzena jako trestná. Byť se tedy *de lege ferenda* z řady důvodů domnívám, že v případě konopí by mohlo být v dlouhodobém horizontu uvažováno o ještě větším zmírnění sankcí nebo též o nějaké formě legalizace nakládání s ním pro vlastní potřebu.

Nejen v Evropě jsou neustále systematicky vyvíjeny NSD, které jsou právně regulovány vždy s určitým zpožděním. Situace v Afghánistánu, Mexiku nebo Kolumbii rovněž neukazuje, že by boj proti OPL probíhající na základě tří mezinárodních smluv

z 2. poloviny 20. století byl úspěšný. I někteří odborníci proto upozorňují, že jedním z možných řešení by v budoucnu mohla být legalizace některých OPL.¹⁴⁸ Kromě toho, že by mohl částečně odpadnout efekt „zakázaného ovoce“ a světovým velkoobchodníkům s těmito látkami by mohly významně klesnout zisky, by také výrazně přibýlo možností legislativních i jiných nástrojů regulace těchto látek. Ty by tak mohly být regulovány podobným způsobem jako například alkohol nebo tabák. Tedy zejména prostřednictvím spotřební daně upravující cenu, jakožto jeden z nejdůležitějších faktorů poptávky, a dále pak například pomocí úpravy reklamy a distribuce.¹⁴⁹

Sice bude v brzké době s nejvyšší pravděpodobností umožněno nakládání s konopím pro léčebné účely, avšak k úplné legalizaci u konopí nebo dalších OPL myslím v nějakém blízkém časovém horizontu nedojde. I přesto je však více než možné, že se nové právní úpravě „drogových“ trestných činů a s nimi souvisejících otázek nějakých dalších změn dostane.

---

¹⁴⁸ <http://www.adiktologie.cz/cz/articles/detail/78/2915/Byvali-predstavitele-statu-a-mezinarodnich-instituci-navrhujji-reformovat-svetovou-drogovou-politiku> [20. říjen 2012].

¹⁴⁹ <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/126446-mravecik-na-syntetické-drogy-je-legislativa-pomala/> [20. říjen 2012].

Seznam zkratek

ČSSR	Československá socialistická republika
ČSFR	Česká a Slovenská federativní republika
ČR	Česká republika
EMCDDA	European monitoring centre for drugs and drug addiction - Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost
EWS	European early warning system - Evropský systém včasného varování
NSD	Nové syntetické drogy
OL	Omamná látka / Omamný prostředek / Omamné látky / Omamné prostředky
OPL	Omamná a psychotropní látka / Omamné a psychotropní látky
OSN	Organizace spojených národů
TZ	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
TŘ	Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád
ZoNL	Zákon č. 167/1998 Sb. o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů

Použitá literatura

Monografie

1. BORNÍK, Miroslav. *Trestná činnost a nealkoholová toxikomanie*. Praha: Themis, 2000, 166 s. ISBN 80-858-2192-3.
2. ESCOHOTADO, Antonio. *Stručné dějiny drog*. 1. vydání. Praha: Volvox Globator, 2003, 173 s. Labyrint (Volvox Globator), sv. 5. ISBN 80-720-7512-8.
3. GRONSKÝ, Ján. *Komentované dokumenty k ústavním dějinám Československa I*. 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova, 2005. ISBN 97880246138954.
4. HEJDA, Jan. *Kriminologické, trestně právní a kriminalistické aspekty drogového problému v ČR a jeho řešení*. 1. vydání. Jindřichův Hradec: RAIN reklamní agentura, 2000, 148 s. ISBN 80-245-0080-9.
5. CHMELÍK, Jan. *Drogová kriminalita*. 1. vydání. Praha: Úřad vyšetřování pro ČR, 1999. 96s.
6. JANÍK, Alojz; DUŠEK, Karel. *Drogy a společnost*. 1. vydání. Praha: Avicenum, 1990, 342 s. ISBN 80-201-0087-3.
7. JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2. vydání. Praha: Leges, 2010, 904 s. ISBN 978-80-87212-49-3.
8. JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle novelizované právní úpravy účinné od 1. 1. 2010*. 1. vydání. Praha: Leges, 2010, 784 s. ISBN 978-80-87212-30-1.
9. JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. vydání. Praha: Leges, 2012, 1280 s. ISBN 978-80-87576-29-8.
10. KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. 1. vydání. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003, 319 s. ISBN 80-86734-05-61.
11. KALINA, Kamil. *Mezioborový glosář pojmů z oblasti drog a drogových závislostí*. Praha: Filia nova, 2001, 118 s. ISBN 80-238-8014-4.
12. MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. 3. přepracované vydání. Praha: Linde, 2003, 673 s. ISBN 80-720-1433-1.
13. MIOVSKÝ, Michal; SPIRIG Harald; HAVLÍČKOVÁ Miloslava. *Vězeňství a nelegální drogy: sborník textů z oblasti užívání nelegálních návykových látek ve věznicích*. 1. vydání. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003, 138 s. ISBN 80-867-3403-X.
14. MIOVSKÝ, Michal. *Konopí a konopné drogy: adiktologické kompendium*. 1. vydání. Praha: Grada, 2008, 533 s. ISBN 978-802-4708-652.
15. NOVOTNÝ, František. *Trestní zákoník 2010: stav k 1. 4. 2010: komentář, judikatura, důvodová zpráva*. 1. vydání. Praha: Eurounion, 2010, 838 s. ISBN 978-807-3170-844.
16. NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vydání. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 1997, 347 s., obr. ISBN 80-859-1736-X.

17. PÁLENÍČEK, Tomáš; KUBŮ Pavel; MRAVČÍK, Viktor. *Nové syntetické drogy: charakteristika a hlavní rizika*. 1. vydání. Praha: Úřad vlády České republiky, 2004, 36 s., [4] s. barev. obr. příl. ISBN 80-867-3426-9.
18. SOTOLÁŘ, Alexander et. al. *Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení: právní aspekty trestního postihu drogové kriminality, lékařský přístup ke zneužívání drog a možnosti resocializace uživatelů drog. Sv. 1*. Praha: Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti ČR, 2002. 718s.
19. STRAUS, Jiří. *Metodika vyšetřování drogové kriminality*. 1. vydání. Praha: Policejní akademie České republiky, 2006, 47 s. ISBN 80-725-1219-6.
20. ŠÁMAL, Pavel; PÚRY František; RIZMAN Stanislav. *Trestní zákon: komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 1998, 1347 s. ISBN 80-717-9162-8.
21. ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 1450 s. ISBN 978-807-4004-285.
22. ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 2150 s. ISBN 978-80-7400-428-5.
23. ŠTABLOVÁ, Renata; BREJCHA Břetislav. *Drogy: vybrané kapitoly*. 1. vydání. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2005, 115 s. ISBN 80-725-1186-6.
24. ŠTABLOVÁ, Renata; BREJCHA Břetislav. *Návykové látky a současnost*. 1. vydání. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2006, 302 s. ISBN 80-725-1224-2
25. *Užívání drog v EU: legislativní přístupy*. 1. vydání v jazyce českém. Praha: Úřad vlády České republiky, 2005, 48 s. ISBN 80-867-3450-1.
26. TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana; ZEMAN, Petr. *Kriminální kariéra pachatelů drogové kriminality*. 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, 117 s. ISBN 978-807-3381-011.
27. TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana; ZEMAN, Petr. *Možnosti trestní justice v protidrogové politice I.: (vývojové aspekty)*. 1. vydání. Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007, 122 s. ISBN 978-807-3380-595.
28. TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana; ZEMAN, Petr. *Možnosti trestní justice v protidrogové politice II.: (empirická část)*. 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2008, 177 s. ISBN 978-807-3380-724.
29. VANTUCH, Pavel. *Drogy a kriminalita*. 1. vydání. Brno: Univerzita J. E. Purkyně, 1990, 171 s. ISBN 80-210-0169-0.
30. ZÁBRANSKÝ, Tomáš. *Drogová epidemiologie*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003, 95 s. ISBN 80-244-0709-4.
31. ZÁBRANSKÝ, Tomáš a kol. *Projekt analýzy dopadů novelizace drogové legislativy v ČR (Souhrnná závěrečná zpráva)*. 1. vydání. Praha: ResAd, 2001, 50s.
32. ZEMAN, Petr; TRÁVNÍČKOVÁ Ivana; ŠTEFUNKOVÁ Michaela. *Vybrané aspekty drogové problematiky z pohledu občanů*. 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011, 136 s. ISBN 978-807-3381-127.

Příspěvky do sborníků

1. MAHDALÍČKOVÁ, Jana. Drogové delikty. In JELÍNEK, Jiří (ed.). *O novém trestním zákoníku: sborník z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny, květen 2009, trestněprávní sekce*. 1. vydání. Praha: Leges, 2009, s. 125-128. ISBN 978-808-7212-219.
2. ZEMAN, Petr. Drogové trestné činy podle trestního zákoníku v kontextu formálního pojetí trestného činu. In SEHNÁLEK, David; VALDHANS, Jiří; DÁVID, Radovan; KYNCL, Libor (Ed.). *Sborník Dny práva – 2009 – Days of Law: the Conference Proceedings*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 1029-1042.

Články

1. HOŘÍN, Jaroslav. Ovlivnění řidiče v době dopravní nehody se zvláštním zřetelem na jeho ovlivnění léky a narkotiky. *Bulletin Národní protidrogové centrály*. 2012, XVIII, č. 2. s. 31-39. ISSN 1211-8834.
2. HRUŠKA, Jiří. Drogové trestné činy de lege lata a de lege ferenda. *Trestní právo: odborný časopis pro trestní právo a obory související*. 2011, č. 3, s. 4-18. ISSN 1211-2860.
3. LANGER, Petr. Trestný čin opilství (1. část). *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní komora v Praze, 2005, č. 02, s. 55-59. ISSN 1210-6348.
4. LANGER, Petr. Trestný čin opilství (dokončení). *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní komora v Praze, 2005, č. 03, s. 28-33. ISSN 1210-6348.
5. ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník a naplňování funkcí a základních zásad trestního práva hmotného. *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní komora v Praze, 2009, č. 10, s. 22-36. ISSN 1210-6348.
6. TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana; ZEMAN, Petr. Možnosti a limity systému trestní justice v rámci protidrogové politiky. *Kriminalistika: časopis pro kriminalistickou teorii a praxi*. Praha: Odbor vydavatelství a tisku MV ČR, 2008, XXXXI, č. 3. s. 161-177. ISSN 1210-9150.
7. TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana; ZEMAN, Petr. Pachatelé drogové kriminality z perspektivy jejich kriminální kariéry. *Kriminalistika: časopis pro kriminalistickou teorii a praxi*. Praha: Odbor vydavatelství a tisku MV ČR, 2011, XXXXIV, č. 2. s. 81-90. ISSN 1210-9150.
8. TUKINSKÁ, Markéta. Množství drogy větší než malé dle nového trestního zákoníku. *Kriminalistika: časopis pro kriminalistickou teorii a praxi*. Praha: Odbor vydavatelství a tisku MV ČR, 2010, XXXXIII, č. 2. s. 134-140. ISSN 1210-9150.
9. ZEMAN, Petr. Drogové trestné činy podle trestního zákoníku v kontextu formálního pojetí trestného činu. *Zaostřeno na drogy / Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti*. 2010, VIII, č. 1. 12 s. ISSN 1214-1089.

Ostatní prameny tištěného charakteru

1. *Essensie: Volné myšlení - časopis o konopí*. č. 10 - březen/duben 2012.

Elektronické zdroje

1. <http://www.adiktologie.cz/cz/articles/detail/78/2915/Byvali-predstavitele-statu-a-mezinarodnich-instituci-navrhuji-reformovat-svetovou-drogovou-politiku> [20. říjen 2012].
2. <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/126446-mravcik-na-synteticke-drogy-je-legislativa-pomala/> [20. říjen 2012]
3. <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1093836883-na-plovarne-s-lumirem-hanusem/212522160100025/video/> [6. listopad 2012]
4. http://www.drogy-info.cz/index.php/info/drogy_a_zakon/zakon_pod_lupou/historicky_nastin_pravni_upravy_drogovych_trestnych_cinu [15. říjen 2012]
5. <http://www.emcdda.europa.eu/themes/new-drugs/early-warning> [20. říjen 2012]
6. <http://www.growshop.cz> [6. listopad 2012]
7. http://www.konoptikum.cz/articles/2012/07/festivaly_konoptikum_growshop_2012.php [6. listopad 2012]
8. <http://www.lecebnekonopi.cz/petice/seznam-signataru/p-1> [6. listopad 2012]
9. http://liberec.idnes.cz/zdrogovany-vrah-nepujde-do-vezeni-na-doivoti-f4s-/liberec-zpravy.aspx?c=A121026_095214_liberec-zpravy_ddt [4. listopad 2012]
10. <http://www.magazin-legalizace.cz/cs/growshops/> [6. listopad 2012]
11. http://www.mzv.cz/representation_brussels/cz/udalosti_a_media/eu_si_bere_na_musku_synteticke_drogy.html [20. říjen 2012]
12. http://olomouc.idnes.cz/majitel-amsterdam-shopu-jde-za-mrize-dvg-/olomouc-zpravy.aspx?c=A120405_104915_olomouc-zpravy_stk [20. říjen 2012]
13. <http://www.petice.net/kaktus> [6. listopad 2012]
14. <http://www.sukl.cz/sukl/avizo-sukl-ze-dne-18-4-2011?highlightWords=sativex> [6. listopad 2012]
15. <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/mladi-cesi-drzi-prvenstvi-v-uzivani-marihuany-89371/> [6. listopad 2012]
16. http://zpravy.idnes.cz/policie-ke-kaktusarum-kvuli-meskalinu-nevrhne-rika-spoluautor-drogove-vyhlaske-gjq-/domaci.aspx?c=A091209_102738_domaci_taj [6. listopad 2012]
17. http://zpravy.idnes.cz/legalizujte-konopi-k-lecbe-zadaji-poslance-v-petici-lekari-a-nemocni-1p9-/domaci.aspx?c=A110816_100201_domaci_jj [6. listopad 2012]
18. http://zpravy.idnes.cz/legalni-drogy-z-polska-ve-stodolni-ulici-vyzkouseli-jsme-jejich-ucinek-132-/krimi.aspx?c=A101230_152331_ostrava-zpravy_jog [20. říjen 2012]
19. http://zpravy.idnes.cz/nova-droga-mnau-mnau-dobyva-cesko-oficialne-se-prodava-jako-hnojivo-1f0-/krimi.aspx?c=A100430_141645_krimi_jba [20. říjen 2012]
20. http://zpravy.idnes.cz/za-pestovani-kaktusu-kriminalizace-hrozit-nebude-zmizi-z-cerne-listiny-1og-/domaci.aspx?c=A111031_105714_domaci_kop [6. listopad 2012]
21. http://zpravy.idnes.cz/pestovat-omamne-kaktusy-uz-neni-trestne-u-marihuany-vlada-pritvrдила-1en-/domaci.aspx?c=A111130_123209_domaci_kop [6. listopad 2012]

22. <http://zpravy.ihned.cz/cesko/c1-52858860-pestovani-marihuany-pro-lecbu-by-mel-prevzit-stat-mysli-si-podnikatel> [6. listopad 2012]

Resumé / Summary

Crime relating to the abuse of addictive substances

Crime relating to the abuse of addictive substances is still a current legal issue. It is a really broad topic including many different questions, namely illegal alcohol production, crimes committed by drug users to get money for their drug or crimes committed on drug users. However, the purpose of my thesis is to analyse drug offences in the Czech Penal law.

First chapter deals with the history of legal regulation of crimes relating to the abuse of non-alcoholic drugs, because existing legislation is in many ways based on it. In this legal area, our country is still bound by several international conventions and I have devoted them in this chapter too. Finally, this chapter includes some basic information about our new penal code.

The merit of this thesis is contained in chapters 2 – 6. Here substantive rules of drug offences according to articles 283 – 287 of the penal code are analyzed using the commentary on the penal law, articles of legal experts, and especially jurisprudence. Our new penal code brought into the issue of drug offences a new offence called “Illegal cultivation of plants containing narcotic or psychotropic substances for personal use of an amount greater than small” according to article 285 of the new penal code. Drugs were subdivided into cannabis-based group and group of other narcotic or psychotic substances. For legal certainty, it is very important that two government decrees stipulated what these amounts “greater than small” according to articles 283 – 285 and article 289 of the penal code actually are.

Related issues, e.g. new synthetic drugs or issue of cannabis shops, are discussed together with that drug offence to which they are the closest. In these cases I have used other sources such as relevant Internet news sites.

At the end of this thesis, I have dedicated to categorize criminal offences associated with the use of addictive substances, e.g. criminal offence of intoxication according to article 360 of the penal code.

I believe that my work will be a modest contribution to the debate on the issue of substance abuse.

Klíčová slova

Trestní právo hmotné; zneužívání návykových látek; drogové trestné činy

Penal law; substance abuse; drug offences